

»Novi list« izhaja vsak četrtek zjutraj. — Uredništvo in uprava sta v Gorici via Mameli 5; telefon št. 308. — Poduredništvo in podružnica uprave v Trstu via Valdirivo 19/III; telefon št. 39-08. — Uradne ure vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Novi list

Naročnina za celo leto 15 L., za pol leta 8 L. Za inozemstvo 30 L. — Trgovski oglasi po l.— L., osmrtnice, poroke, poslana, oglasi denarnih zavodov itd. po 1.50 L. za 1 mm v stolpcu. — Mali oglasi po 50 stot. za besedo, najmanj 5 lir.

ŠTEV. 21.

V GORICI, ČETRTEK 15. AVGUSTA 1929.

LETO I.

Tedenski koledar.

16. avgusta, petek: Rok; Joahim, oče Marije Device. — 17., sobota: Hiacint, spoznavavec; Julijana, dev. muč.; Emilija, devica. — 18., nedelja: 13. pobinkoština nedelja. Helena (Jelena), cesarica. — 19., ponedeljek: Ludovik Toloz., škof. — 20., torek: Bernard, opat, cerkveni učenik; Samuel, prerok. — 21., sreda: Ivana Franč. Šantalska, devica. — 22., četrtek: Timotej, m.; Hipolit, škof, mučenec.

V torek dne 20. avgusta je ščip; veliko dežja.

Novice.

Prestolonaslednik na Goriškem.

Naše pričakovanje, da bo prestolonaslednik odnesel iz naše dežele ob prvem srečanju s slovenskim ljudstvom najboljše vtise, se je uresničilo. Vsi, ki so imeli priliko se približati visokemu gostu, pravijo, da je bil iskreno vesel sprejema, ki mu ga je priredila goriška dežela.

Prestolonaslednik se je pripeljal v Gorico v četrtek 8. t. m. ob 9. uri zjutraj. Na postaji so ga sprejeli zastopniki civilnih, cerkvenih in vojaških oblastev. Ogromna množica, ki je bila zbrana pred postajo in ob obeh straneh Emanuelovega tekališča, ga je navdušeno pozdravljala. Pri odkritju spomenika padlim goriškim vojakom na starem pokopališču so ga ogovorili pokrajinski tajnik Pino Godina, župan Bombig in goriški prefekt. Nato si je ogledal grad in pokopališče junakov pri kapucinih. Po sprejemu županov in zastopnikov raznih organizacij na prefekturi je bil dopoldanski program izčrpan. Po vseh ulicah, katere je kraljevi princ prevozil, je bilo zbranega obilo občinstva, ki mu je navdušeno vzklikalo. Večkrat je množica skoro obkolila njegov avtomobil, ki je radi tega moral voziti prav počasi. Popoldne je princ najprvo obiskal Kostanjevico, potem se je pa po Soški dolini odpeljal proti Tolminu, kjer je odkril spomenik velikemu italijanskemu pesniku Danteju. Slovensko ljudstvo je kraljeviča slovesno in iskreno sprejelo in on se je počutil med njim povsem domačega in varnega.

Po vrnitvi iz Tolmina je obiskal še Sv. goro in Kalvarijo, nakar se je ob 8. uri zvečer z vlakom odpeljal.

Kraljevič se je s svojim priprostim a prikupnim nastopom vsem priljubil.

Rim — milijonsko mesto.

Rim bo kmalu imel milijon prebivalcev. Prvega maja je bilo v Rimu 902.000 ljudi. V starem veku, ko je vladal cesar Avgust, je pa Rim štel 1.336.000 prebivalcev, torej več kot kdaj pozneje. Najmanj ljudi pa je bi-

lo v Rimu v srednjem veku, ko je bil papež v Avignonu na Francoskem, namreč 17.000.

Okostje pod Triglavom.

Prejšnji ponedeljek so planinci pod vrhom Triglava na jugoslovanski strani našli žensko okostje. Kosti so bile razmetane nad snežiščem, nekaj jih je manjkalo. Poleg je bil ženski slamnik temnomodre barve s črnim trakom. Z gotovostjo nihče ne ve, kdo bi bila ponesrečenka. Domnevajo, da se je nahajala v neki skupini planincev, ki je nekako pred osmimi leti na jesen prišla iz Italije po Bambergovi poti preko vrha ter se oglasila tudi v Aleksandrovem domu. Tam so pripovedovali, da je neka ženska iz njihove družbe obneogla ter vsa zmrzla zaostala. — Ali gre za nesrečo ali za zločin, se se da ugotoviti. Zato bi bilo dobro, da bi se oglasil, kdor kaj več ve o tej zadevi, da bi se zagonetni slučaj razjasnil.

† Blaž Bevk.

Na svojem rojstnem domu v Čeplesu pri Cerknem je v nedeljo 11. t. m. zvečer umrl g. Blaž Bevk, duhovnik v pokoju. Rodil se je 30. jan. 1865., v mašnika je bil posvečen 8. sept. 1890., potem je služboval kot kaplan v Podbrdu, Komnu in Podmeleu, kot župni upravitelj pri Sv. Luciji in Jagerščah in kot vikar v Zapotoku. Nato je stopil v začasni pokoj in je opravljal službo bolniškega kurata v goriški bolnici. Pozneje je bival v Trstu, kjer se je bavil s poučevanjem modernih jezikov, zlasti angleščine. Pred dvema letoma se je bolehen vrnil na rojstni dom, kjer je zdaj umrl.

Rajniki je bil zelo nadarjen mož, ki je imel poseben dar za jezike. Znal je celo vrsto jezikov in se bavil tudi s prevajanjem. Poskušal se je tudi sam v pesnikovanju in izdal, večinoma v samozaložbi, večje število knjig, izvirnih in prevodov, ki pa niso našle odmeva. Pokoj njegovi duši!

Usoda življenja.

Adolf De la Huerta je bil svojčas predsednik mehikanske republike, njen finančni minister, njen guverner. Po vročih notranjih bojih je bil premagan in izgnan iz dežele. V razburkanem političnem vrvežu je zgubil tudi svoje premoženje in je bil prisiljen iskati si zaslužka. Nastanil se je v mestu Hollywood, v katerem je središče svetovne kinematografske obrti, kjer je zato tudi na tisoče znanih in neznanih (zadnjih seveda 90%) kinematografskih igralcev, in postal učitelj petja. Pravi, da sta bila godba in petje njegova edina strast, tudi ko je ves tičal v političnih bojih. Kot učitelj petja ima baje izredne uspehe.

Če tombolo zadeneš...

V Genovi je neka šivilja dobila glavni dobiček pri tomboli 300.000 lir. Štiri in dvajset ur potem ko so listi nje no srečo objavili v svet, je šivilja že prejela preko sto ženitnih ponudb. Toda snubači imajo to pot pravcato smolo, ker je šivilja že — poročena.

Številne družine v Italiji.

Dne 30. julija 1928. je bilo nastetih v celi Italiji nekaj manj kot 8 milijonov nov družin, od katerih je bilo 1.532.206 mnogoštevilnih. Od teh je imelo 1.471.730 družin po sedem do 12 otrok, 60.476 družin pa je imelo 13 do 24 in več otrok. Več kot 24 otrok je imelo 14 družin.

Sorazmerno največ mnogoštevilnih družin je na Beneškem, (Videm, Treviso, Benetke, Beluno), kjer pride na vsakih 1000 družin po 335 mnogoštevilnih, v Julijski Krajini jih pride 219, najmanj, to je komaj 124 pa v Kampaniji (Južna Italija). V splošnem so v severni Italiji družine večje kot v južni. Umljivo je, da je med kmetjskim stanom najvišji odstotek mnogoštevilnih družin.

Nabor letnika 1910.

Vojno ministrstvo je od očilo, da se pričnejo nabori letnika 1910 s 21. avgustom 1929. in se morajo zaključiti 17. februarja 1930.

Herriot v Jugoslaviji.

Bivši francoski min. predsednik Herriot je pred dnevi dospel z avtomobilom v Zagreb, odkoder je nadaljeval svojo pot v Beograd. V Zagreb je znani državnik dospel iz Milana. Obiskati hoče še Bukarest, Sofijo in Atene.

Zanimiv popotnik.

Mesec dni bo od tega, kar je čvrsti dalmatinski kmet Peter Željko podvzel dolgo pot preko Splita, Zagreba, Dunaja, Prage in Berlina v Pariz. To bi še ne bilo čudno, a junaški Dalmatincev potuje z majhnim vozičkom, v katerega je vpregel dve kozi. Upa, da bo prispel v enem letu do cilja. To bo tudi svoje vrste rekord.

Morski pes.

ki je znan kot ena najbolj požrešnih morskih živali, se rad loti tudi človeka. Tako so se te dni ob južno italijanski obali v bližini Sicilije kopale dve ženski z enim otrokom. Hipoma se v oddaljenosti par metrov pojavi morski pes, ki se z vso naglico približuje. Prestrašenim ženskam je prihitel na pomoč neki čolnar z dvema prijateljema. Razjarjena žival se je zagnala proti čolnu in ga skušala prekucniti. Ker se ji to ni posrečilo, je odplavala in čolnarju se je posrečilo rešiti ženske pred grozno smrtjo, ki jim je pretila.

NOVI list

1929 C 134/1929

070(450 36=163 6)

010010127 21

Vtekli iz konfinacije.

Kakor poročajo italijanski listi so trije politični konfiniranci, in sicer bivši poslanec Lussu, vodja sardinskih avtonomistov, profesor Roselli in nečak bivšega min. predsednika Nittija, zbežali z otoka Lipari, kjer so bili konfinirani.

221 milijonov za ceste.

Upravni svet državnega cestnega urada je sklenil izdati 221 milijonov lir za napravo novih in izboljšanje starih državnih cest. Odobril je 29 načrtov, ki obsegajo 857 kilometrov cest.

Drage kopeli.

V kopališču »pri svetilniku« v Trstu so ukradli neki gospé torbico z denarjem in drugimi predmeti v vrednosti 1250 lir. V bližnjem kopališču »Savoia« so nekemu tržaškemu zdravniku odnesli denarnico in čevlje; na mesto novih zdravnikovih čevljev je tat postavil svoje stare. V istem kopališču je bila okradena neka uradnica.

Verjetno začudenje.

Neki Pommeroy iz države Massachusetts v Sev. Ameriki je leta 1870., star 17 let, ubil svoje tri brate in in bil obsojen na smrt. Pozneje je bil pomiloščen na dosmrtno ječo in živi še sedaj, po skoro 60 letnem zaporu, v neki kaznilnici, iz katere je bil pred dnevi prepeljan na njeno pristavo. Prevoz se je zvršil z avtomobilom. Mislite si začudenje starca, ki tega vozila še videl ni. Ravnotako je med to vožnjo prvokrat videl letala, težke avtomobile in motorna kolesa. Strmenje presenečenega kaznjenca je bilo nepopisno. Videl se je prestavljenega v novi svet in je ves začuden vprašal, kaj se je zgodilo s konji. Tudi nebotičniki so ga močno presenečili.

Ponarejevalci.

V Beogradu je policija razkrila do bro organizirano družbo ponarejevalcev papirnatega denarja. V prvi vrsti so ponarejali 100 dinarske bankovce, katerih so po poročilih listov spravili za mnogo milijonov v promet. Voditelji zločinske družbe so bili trije Ogrji, katere je beograjska policija že spravila pod ključ. Tudi v raznih mestih Banata, tako v Vršecu, Sremski Mitrovici in Veliki Gradiski je bilo več oseb zaprtih. Na zahtevo beograjske policije je varnostno oblastvo v Budimpešti izvedlo več hišnih preiskav in v neki trgovini razkrilo ponarejevalnico; našla je mnogo jugoslovanskih bankovcev in vse potrebne priprave za ponarejevanje. Mažari, katerih ponarejevanje francoskih frankov je pred par leti vzbudilo toliko šuma, se res dobro razumejo na to umazano obrt.

Žrtve letalstva.

Dne 6. t. m. sta pri neki vaji nad letališčem v Mirafiori pri Rimu trčili v zraku dve letali. Nesreča je zahtevala tri žrtve: enega majorja in dva podčastnika. — Dne 8. t. m. se je nad letališčem Littorio v Rimu prekopicnilo neko letalo in povzročilo smrt krmarja. Borba za napredek človeštva zahteva vedno žrtev.

Lep dobiček.

Bilanca za l. 1927.—28. izkazuje 73 milijonov čistega dobička, ki ga je dala državi sol, katere je bilo v tem času pridobljene 5 milijonov kvintalov. Bilanca je iz časa, ko cena soli še ni bila zvišana.

Zaloga avstrijskih pušk.

Gozdni čuvaj Alojzij Gruden z Rožcola je odkril v tržaškem občinskem gozdu Farnedu pravo zalogo avstrijskih pušk. Puške, 16 po številu, so bile skrbno izdelane in pokrite z vejem. Skrbni čuvaj je odkritje naznanil karabinerjem, ki so puške odnesli v artilerijsko vojašnico pri Sv. Andreju. Uvedena je stroga preiskava.

Osušenje Lijaga.

Kakor poroča uradni list »Gazzetta Ufficiale«, je osušenje Lijaga uvrščeno v I. kategorijo. To pomeni, da bo za kritje osuševalnih stroškov prispevala država 50 do 60% dežela 20%, ostalih 20 do 30% bodo morali prispevati prizadeti kmetovalci, ki bodo imeli od osušenja največjo korist. Kmetovalci prispevajo sorazmerno s površino posestva, katerega imajo v osuševalnem področju.

Šahovska tekma.

V Karlovih varih na Češkem se te dni vrši velika mednarodna šahovska tekma, ki se je udeležujejo vsi najboljši šahisti na svetu razen svetovnega prvaka Aljehina. Tekmuje tudi ljubljanski vseučiliški profesor dr. Vidmar, ki je dosedaj na drugem mestu. Prvi je Nemeč Spielmann. Vseh udeležencev je dva in dvajset.

Pameten ukrep.

Kvestura v Genovi je pred dnevi po svojih agentih spravila pod ključ večje število verižnikov. Prišli bodo pred komisijo, ki sklepa o konfinaciji. Verižniškim krvosesom je potrebno povsod stopiti na prste.

Divja ženščad.

V štirih madjarskih vaseh blizu Budimpešte so orožniki polovili 21 žensk. Obtožene so, da so zastрупile svoje može. Šlo jim je za to, da se polaste njihovega premoženja. Ena je bila prav divja. Umorila je svojega moža, svoje starše, dva brata in še strica po vrhu.

Tržaški grad prevzame občina.

Med vojnim ministrom in načelnikom tržaške občine se vršijo pogajanja, da bi vojaštvo odstopilo grad pri Sv. Justu mestni občini. V gradu je zdaj nameščeno okrajno vojaško poveljništvo; tu se zberejo vsakokrat vojaški novinci, da jim odkažejo službena mesta. Občina bo porabila grad za muzej, vojaško poveljništvo pa se bo preselilo v neko bližnje poslopje. Tržaško mesto bo odstopilo vojaštvu pri Sv. Ivanu stavbišče, da si zgradi vojašnico za nov topničarski polk, ki pride iz Padove. — Grad ima za seboj slavno zgodovino. Za časa rimskega gospostva je bila na tem mestu stanovajska hiša tržaških škofov, pozneje so se notri nastanile redovnice. Benečani so zgradili po zasedbi Trsta na tem mestu utrdbo, a l. 1379. so jih Tržačani prepodili in porušili utrdbo. L. 1389. so oglejski patriarhi postavili na

novo utrdbo. Cesar Friderik III. je l. 1470. pričel širiti utrdbo v obrambo proti Benečanom, a šele l. 1680. je bil grad dograjen v današnji obliki.

Vojaška obveznost.

Na podlagi zakona z dne 27. junija 1929. bo trajala vojaška obveznost do 55. leta.

V vojaškem listu (Giornale militare) je zato izšla okrožnica, ki razglašča, da so razveljavljene vsled novega zakona vse vojaške odpustnice za letnike 1889 do 1874.

O romanju na Trsat.

Goriška kvestura nam sporoča, da letos ne bo dovoljen prost prehod za romanje čez sušaški most na Trsat v dnevih 15. avgusta in 8. septembra. Čez most bo lahko šel samo, kdor ima redni potni list ali pa, če je pribivalec reške pokrajine, obmejno izkaznico. Dovoljena bodo tudi romanja s skupnim potnim listom. Prej pa bo seveda kvestura ugotovila, če ima vsak posamezen romar vse moralne in politične predpogoje, ki so za tako romanje potrebni. Vsakdo bo moral javiti ime, priimek in stalno bivališče. Skupni potni list bo veljaven samo za tisti čas, ki je za romanje skrajno potreben.

Jugoslovanska agrarna banka.

Radi razdeljevanja poljedelskega kredita (kot pri nas: credito agrario) so ustanovili v Jugoslaviji posebno agrarno banko. Podpis delnic nove banke je dosegel nepričakovan uspeh. Dočim je bil prvotno določen deležni kapital na 300 milijonov dinarjev, ga bodo morali zdaj vsaj podvojiti, ker je bilo podpisanih za celih 630 milijonov dinarjev delnic. Med podpisniki je tudi mnogo inozemskih tvrdk. Tako so podpisale češke Škodove tvornice za 1 milijon dinarjev delnic in ravno za toliko tudi londonska tvrdka Baburizza, ki je odlično udeležena pri trgovini s čilskim solitrom.

Čudne so ribje poti.

Dočim tožijo tržaški in istrski ribiči o čudnem pomanjkanju rib, ne vedo v Dalmaciji kam z nalovljenimi ribami in so vse tvornice za konserviranje sardel preobložene z delom.

»Grof Zeppelin« zopet doma.

Nemški zrakoplov »Grof Zeppelin« se je v soboto 10. avgusta vrnil iz Amerike v Friedrichshafen v Nemčijo. Iz Nemčije v Ameriko je potreboval 94 ur, nazaj pa samo 55 ur in pol. Te dni bo pa odplul proti vzhodu. Prvo postajo bo naredil v Tokiu na Japonskem. Potnikov mu pa nikdar ne zmanjka. Že sedaj jih je več pri-glašanih, kot jih more vzeti s seboj. Tudi pisem vzame seboj velikanske množine. Samo s poštnino je pri eni sami vožnji zaslužil 55.000 dolarjev ali en milijon lir.

Polet po Evropi.

Preteklo sredo se je dvignilo v zrak 54 letal, ki letijo preko vse Evrope iz- zemši Španijo in Rusijo. Med letalci so Nemci, Italijani, Angleži, Čehi, Francozi. Dvignili so se v Parizu, leteli proti vzhodu, nato na sever do Hamburga in nazaj v Pariz. Med letalci sta tudi dve ženski od katerih se zlasti ena odlikuje s svojo drznostjo.

Kako je s politiko.

Sporazum med Anglijo in Egiptom.

Iz Londona, prestolice angleške svetovne države, prihajajo važne novice. Angleška vlada, sestavljena iz pristašev delavske stranke, je sklenila, da podeli egiptovski deželi skoro popolno samostojnost. Egiptovski ministrski predsednik Mahmud paša je brzojavil iz Londona poslanico na egiptovsko ljudstvo, v kateri pravi, da je sklenil z angleško vlado ugodno pogodbo, ki bo razveselila vse narodno zavedne Egipčane.

Ker nam ti dogodki živo kažejo, kako zna Anglija vladati narode v svoji državi, si oglejmo egipčansko vprašanje malo pobližje.

Egipt in Egipčani.

Egiptovska dežela je zelo razsežna, saj meri 994.000 štirijaskih kilometrov, za dobršne tri Italije. Toda večji del cezele pokriva puščavski pesek. Rodovitne zemlje je komaj 31.000 štirijaskih kilometrov. Zakaj zemlja rodi le v ozki dolini reke Nila, kjer je dovolj mokrote. Junija meseca, ko se stopi sneg na visokih gorovjih ob izvirkih Nila, vode narastejo. Nil poplavi v času od julija do septembra vso dolino in zalije polja z rodovitnim blatom. Ko voda odteče, so polja pognojena in pripravljena za prvo setev. Setejo v oktobru in novembru, žanjejo pa v marcu. V tej dolini, na razmeroma ozkem prostoru, živi egipčansko ljudstvo, ki šteje 14 milijonov ljudi. Po narodnosti so Arabci, vere pa večinoma mohamedanske. Pečajo se s poljedelstvom, industrija je v povojih. Najvažnejši egipčanski pridelek je bombaž, ki je na svetovnem trgu zelo cenjen, ker je dolg in trpežen. Pridelajo ga letno velike množine in ga tudi izvažajo. Egipt pridelava tudi precej žita, veliko tursice, ki pa jo vso porabi doma; tursična moka za močnik in polento je hrana revnega kmeta. V Gornjem Egiptu raste sladkorni trs, a vendar morajo sladkor še uvažati. Tobaka ne sadijo, ker je Anglija to prepovedala. Pač pa predelujejo grški in turški tobak; to so izvrstne »egipčanke«, ki jih tudi nekateri naših kadilcev poznajo. Zivine je malo, ker ni dovolj pašnikov.

Gospodarstvo je zelo napredovalo, odkar so prišli Angleži v deželo. Preje so Egipčani čakali le na to, da jim Nil namoči polja. Poplavljeni polja pa rodijo en sam pridelek na leto, ker stoji voda 2 do 4 mesece na njih; in ko Nil upade, se polja kmalu razušijo. Angleška uprava je začela deželo umetno namakati. Po vsej spodnji dolini Nila so zgradili velike vodne naprave za namakanje. Z velikimi jezovi so zajezili reko in speljali vodo na preje neobdelan svet. Tako so pridobili na tisoče hektarjev rodovitne zemlje. Na umetno namakanih poljih, kjer je vedno dovolj vlage, pridelajo dva in celo tri pridelke na leto. S temi veli-

kanskimi vodnimi napravami je vlada pomogla par milijonom kmečkemu prebivalstvu do zemlje in kruha.

47 let borbe.

Angleži so zasedli Egipt leta 1882. Do tega leta je bil Egipt del turške države. Turški sultan v Carigradu je imel v Egiptu namestnika, kečivé imenovanega. Ker je bila turška uprava gnila in nasprotna arabskemu narodnemu gibanju, so se Egipčani leta 1882. z orožjem uprli Turkom, prepodili kečiveja in se polastili državne oblasti. Brž so se obrnili tudi drugim tujcem v deželi in posebej proti Angležem, ki so bili zajeli vso važnejšo trgovino v svoje roke. Evropske velsile so se vznemirile in sklicale konferenco, da se egiptovsko vprašanje reši. Mejem pa ko so se diplomatje pogajali, je angleško vojno brodovje bombardiralo Aleksandrijo v Egiptu, kjer so bili izbruhnili protiangleški izgredi. In dne 20. avgusta 1882. so se angleške čete izkrcale na egipčanskih tleh. Zasedle so celo deželo. Angleška zastava je zavihrala nad Egiptom in se ni umaknila več.

Toda Egipčani nikakor niso izgnali Turkov zato, da dobijo Angleže za gospodarje. Egiptovska narodna stranka se je vztrajno borila za neodvisnost dezele. Boj je bil hud, včasih krvav. Angleži so trdo vladali in se niso pustili izgnati iz dezele. Obenem pa so zelo dvignili gospodarstvo, izdali velslikanske svote za podvig kmetijstva, sezidali celo železniško omrežje, ceste, vodovode, šole. Ljudskim množicam se je začelo bolj goditi kot pod Turki. Tudi razvoj narodne egipčanske kulture so Angleži podpirali. Pod angleško vlado je vzcvetela staroslavna arabska visoka šola v Kajiri in se je ustanovilo na stotine arabskih šol.

Počila je svetovna vojna. Anglija, ki je doslej gospodarila v Egiptu kot »zaščitnica evropskih manjšin«, je porabila lepo priliko in je razglasila protektorat (pokroviteljstvo) nad Egiptom. Egiptovsko narodno gibanje je skozi celo vojsko vneto podpiralo Angleže, ki so se v Palestini borili proti Turkom. Zakaj egipčanski narodnjaki so upali, da jim bo Anglija po končani vojski to pomoč poplačala z neodvisnostjo Egipta. Pa ni šlo tako gladko. Ko so Egipčani predložili mirovni konferenci spomenico, v kateri so zahtevali, naj se prizna neodvisna egiptovska država, so našli le gluha ušesa. Angleži te dezele ne dajo in ne morejo popolnoma dati iz rok. Zakaj pa ne? To hočemo brž razložiti.

Ob Egiptu teče Sueški prekop, skozi katerega teče najkrajša pomorska cesta iz Evrope v Indijo. Prekop je 169 kilometrov dolg; izkopal so ga l. 1869. Po njem se vrši ves važnejši pomorski promet med evropskimi deželami in Indijo, Kitajsko, Japonsko in Avstralijo. Le jadrnice in parniki, ki vozijo tovore cenenege blaga, potujejo v te dezele tako, da plovejo okoli cele Afrike po poti, ki je na stotine kilo-

metrov daljša. Kdor je gospodar Sueškega prekopa, lahko vsak čas zapahne vrata med Evropo in navedenimi deželami. Zdaj pa pomislimo: angleška je Indija, bogata dežela s 320 milijoni prebivalcev; angleška je cela Avstralija; Anglija ima važne trgovske postojanke na Kitajskem. Pot do vseh teh dežel pa teče skozi Sueški prekop. Sueški prekop je glavna žila na telesu angleške svetovne države. Če prerežete to žilo, Anglija lahko izkrvavi. Ko bi Sueški prekop prišel v posest sovražnikov Anglije, bi nastala nevarnost, da se angleški imperij začne rušiti. Zato Anglija ne da iz rok Sueškega prekopa in Egipta.

Toda Egipčani niso mirovali. Pod vodstvom darovitega državnika Zaglul paše so se organizirali v mogočno narodno stranko »vafd«, (to je narodni svet) imenovano. Ta je vztrajno nastopala za neodvisnost Egipta. Po dolgih pogajanjih se je Anglija vdala; v svečanu 1922 se je Anglija odpovedala pokroviteljstvu nad Egiptom. Kralj Fuad je zasedel prestol egipčanskega kralja. Angleži pa so ob tej priliki sporočili egipčanski vladi, da si pridržijo v »neodvisnem« Egiptu štiri lepe reči. Prvič: v deželi ostane 100.000 angleških vojakov za varstvo tujcev. Drugič: sudanska dežela na jugu Egipta ostane Angležem. Tretjič: železnice in bombažni nasadi ostanejo pod angleško upravo. Četrtrič: Sueški prekop spada pod angleško državo.

Egipčanski narodnjaki seveda s tako neodvisnostjo niso bili zadovoljni. Vafd je pri volitvah l. 1924. dobil 185 poslancev od 210. Le 25 poslancev je bilo zadovoljnih z novim položajem, vsi drugi so zahtevali popolno neodvisnost Egipta. Spor med Anglijo in Egiptom se je tako zaostрил, da je kralj Fuad na zahtevo Anglije razpustil državni zbor in imenoval za ministrskega predsednika Mahmud pašo, voditelja zmerne, Angležem prijazne stranke. Mahmud paša je začel vladati kot diktator, brez državne zbornice in proti volji velike večine ljudstva.

Kakšen je sporazum.

Čim je v Angliji prišla Delavska stranka na krmilo, je započela z Egiptom pogajanja. Nova angleška vlada želi zadovoljiti narodne zahteve egiptovskega ljudstva, a tako, da ne bodo zadete življenske koristi angleške države. Pred dnevi sta angleški ministrski predsednik Mac Donald in egipčanski ministrski predsednik Mahmud paša podpisala pogodbo, ki končno urejuje odnošaje med obema državama.

Pogodba pravi: Anglija priznava, da je Egipt popolnoma neodvisna država. Angleško vojaštvo zapusti Egipt; le ob Sueškem prekopu ostanejo angleške čete. Obe državi imenujeta svoje poslanike druga pri drugi. Sudan ostane angleški.

Zadnjo besedo o tem važnem sporazumu bo seveda imelo egiptovsko ljudstvo, oziroma njegova državna zbornica. Brez dvoma pa je Egipt ne pričakovano zelo mnogo dosegel. Ka-

ko so mogli Angleži tako popustiti? Motili bi se, ko bi mislili, da jih je k temu gnalo golo navdušenje za svobodo egipčanskega ljudstva. Angleži so preračunali, da je bolje imeti v Egiptu zvestega zaveznika kot pa upornega podložnika. Razven tega Anglija dobro ve, da egipčansko gospodarstvo brez nje ne more živeti. Sueški prekop in železnice so v lasti Angležev. Anglija je najboljši kupec za egiptovski bombaž. Gospodarske vezi, ki so se spletle med obema deželama v 47 letih skupnega življenja, so tako trdne in močne, da Egipt mora biti zvest zaveznik Anglije. In ponavljamo: novi angleški vladi je bolj všeč zvest za-

veznik kot pa nevaren, uporen podložnik.

Iz navedenega lahko ugotovimo, da je angleška delavska vlada začela z novo politiko napram narodom angleškega državnega območja. Položaju v Egiptu so podobne politične razmere v Indiji. Kakor v Egiptu vafd, tako zahteva v Indiji narodna stranka »svarag« neodvisnost Indije. Kar je za Egipt prav, ne more biti za Indijo napak.

Angleška svetovna država se je začela preurejevati v smislu avtonomije narodov. To je sila važen razvoj, ki bo tudi na mali evropski svet prej ali slej vplival.

Beseda na mestu.

Pred kratkim smo poročali o bivšem milanskem občinskem načelniku in poslancu Belloniju, čigar politično in upravno delovanje je poslanec Farina čel o tro napadel. Spor, ki je nastal, je rešil Mussolini s tem, da je imenoval preiskovalno komisijo, ki je Belloniju izrekla ukor. Izid preiskave se je objavil. Nato pa je rimski list »Tevere« objavil svoje splošne pripombe k temu slučaju. »Tevere« izvaja: »Preglejmo dnevno časopisje in oglejmo si način, kako so pisali o delovanju tega občinskega načelnika, ki danes ni bil baš pohvaljen: hvalnice, slavospevi in visoko doneče pesmi. Pridevniki so se razsipavali, pohvale so bile brezštevilne, človeku se je zdelo, da bere papeževo pismo o prištetvi k blaženim. Ali tisti časnikarji morebiti niso vedeli, da uprava ne gre preveč dobro? Ne, vedeli so vse, toda ljubezen do mirnega življenja je bila močnejša kot vsak očitek vesti. V najboljših slučajih pa je ozir na stranko in domovino svetovel molk. Saj nočemo vsakodnevnega časnikarskega škandala; prvič, ker ni vzroka in drugič ker je škandal škandal in je umesten samo v obupnih slučajih. Trezno, resno, z dokazi podprto, pravočasno, predvsem pravočasno razpravljanje je pa po našem mnenju potrebno, potrebno tudi, da se izognemo tistemu, na kar ne namiguje Odbor treh (preiskovalna komisija v Bellonijevem slučaju, ur.), namreč hrušču. Javen hrušč je često v nasprotju z molkom tiska in ta molk ga nesorazmerno povečuje. Tisk lahko, n. pr. razpravlja o občinskem vprašanju mestne snažnosti. To je vprašanje, ki ne zadeva režima ne fašistovskih načel, temveč se tiče izključno snažnosti cest in snažnosti upraviteljev. Ako bi bili v Milanu, v Palermu, v Sirakuži ali n. pr. v Castiglioneu ob jezeru razpravljali o vprašanju mestne snažnosti, bi bilo boljše za vse: za krajevne finance in za dobro ime nekaterih fašistov.

Zakaj se tisk ne bavi s temi stvarmi? Ponavljamo: malo radi mirnega življenja in malo, ker se ponekod razpravljanje smatra kot kršitev discipline. V nekaterih krajih so krajevne oblasti, ki drakonično (pretirano strogo) preprečujejo vsako kritiko delovanja upravnega stroja. Nekateri ne-

spametniki na deželi so celo prišli do tega, da ukazujejo časnikarjem, naj vsak spis »političnega značaja« (kaj pomeni: političnega značaja?) predložijo krajevni politični oblasti. To se praktično pravi, uničiti vsako razpravljanje o vprašanih, ki se tičejo življenja občine. Mestna snažnost, zakupi, koncesije, dobave, javna dela itd., vse to se često in rado od krajevnih oblastnih možičkov smatra kot čisto politična snov; zato se o tem ne more govoriti, se ne sme govoriti. Odtod ne navadno cvetenje spomenic, ustnega zabavljanja, ki je često neutemeljeno, vedno pa nesorazmerno z dejstvom, ki ga je povzročilo, ki mu pa ne vemo mej. Odtod razvada govoričenja, ki je nasprotje fašistovske navade, katera je ostvarjena v zakonitosti, pogumu, nesebičnosti.

Vodja je rekel, da je fašizem stekel na hiša, v katero lahko vsi gledajo. Isto velja za življenje vsakega politika. Za delovanje vsake javne uprave. Za zatiranje zlorabe tistih, ki so se pri steklu zapoznili, da bi izzvali nepravilne škandale, so tu stopnje strankine oblasti in vlada, ako bi kdo izgubil čut za odgovornost, ki ga mora imeti vsak fašist.

Besede rimskega lista je vsa javnost z odobravanjem sprejela.

Okno v svet.

Konferenca v Haagu.

Pretekli torek 6. avgusta se je pričela dolgo pričakovana konferenca v Haagu, ki ima nalogo urediti plačevanje nemške vojne odškodnine. Navzoči so zastopniki dvanajstih držav, ki se delijo v dve skupini. Prvo skupino tvorijo države, ki so konferenco sklicale (Francija, Italija, Nemčija, Anglija, Japonska in Belgija), drugo pa povabljene države (Grčija, Jugoslavija, Romunija, Češkošlovaška, Poljska in Portugalska.) Navzoč je tudi zastopnik Združenih držav, ki pa le posluša in opazuje. — Prvi dan se je vršila slavnostna otvoritev. Že koj v začetku se je pokazalo, da bo naloga konference težka. Stresmann je namignil, da bi rad videl, ako bi Francozi in Angleži izpraznili nemško ozemlje, ki ga imajo zasedenega od konca vojne dalje. Pri naslednjih sejah pa se je oglašil angleški finančni minister

Snowden in zahteval, naj se delež, ki ga je Joungov načrt prisodil Angliji zviša, sicer načrta ne bo sprejel. Snowden je to povedal zelo odločno in še sedaj vztraja pri svojem mnenju. Pregovori se vršijo že ves teden, a brez uspeha. Vse druge države trdijo, da je Joungov načrt nedeljiva enota, ki se mora sprejeti v celoti. Ako se Snowden ne bo udal, se konferenca utegne razbiti. Nekateri trdijo, da to ni Snowdenov namen, da hoče marveč le izsiliti, da se za sedež nameravane velike mednarodne banke določi London. Gotovo ni ne to ne ono. Odločitev bo prinesla bližnja prihodnost.

Desetletnica nemške ustave.

V nedeljo 11. avgusta je preteklo deset let, odkar so v slavnem nemškem mestu Weimar u sprejeli sedanjo nemško ustavo, ki znači preomn preteklostjo in začetak nove dobe. Weimarska ustava je odpravila monarhijo in uzakonila republiko ter postavila nemško državo na zelo demokratično podlago. Za to ustavo so glasovali socialisti, centrum in Stresmannova ljudska stranka. Hudi nasprotniki weimarske ustave so pa komunisti in nemški nacionalci, ki je dolgo časa niti priznavali niso. Bila jim je trn v peti radi republikanske in socialno-politične vsebine. Vendar pa se je ustava obdržala in utrdila v nemškem narodu čut za demokracijo. V nedeljo so slovesno obhajali desetletnico, odkar je ta ustava v veljavi.

Krvava stavka.

V rudarskem okrožju Lupeny v Romuniji je oni teden stavkalo kakih 3000 rudarjev. Da bi svoje zahteve glede zboljšanja položaja podprli, so zasedli tvornice in vhode v rudnik in ustavili črpalke vode in strupenih plinov. V rudniku je ob tem času delalo par tisoč delavcev, ki niso hoteli stavkati. Električna luč je odpovedala, voda in strupeni plini so napredovali in vsi ti delavci bi utonili ali se zastropili. Da se prepreči velikanska nesreča, je bilo treba izprazniti vhode v rudnik, pognati črpalke v tek in prižgati električno luč. Ker se delavci niso hoteli umakniti, je došlo vojaštvo začelo streljati. Bilo je mnogo mrtvih, menda kakih 40, in ranjenih. Vojaki so zasedli tvornice in napravili red. Sedaj je v stavkovnem ozemlju mir. Vlada je začela ostro preiskavo, da se bo dognalo, kdo je nahujskal delavce do tega koraka.

Težka zadeva.

Zadnjič smo že pisali o angleških predilniških delavcih v Lancashire-u, ki so že več kot štirinajst dni brez dela, ker so jih podjetniki vrgli na cesto. Prizadetih je nad 500.000 delavcev. Vzrok je v tem, ker niso hoteli sprejeti znižanja plač. Podjetniki so jim hoteli znižati plače za 12 odstotkov. Delavci so se uprli in tako je prišlo do tega hudega spora s tako težkimi posledicami. Ako se stvar ne bo rešila, bo posredovala vlada. Spor med delavci in delodajalci je že star skoro poldruugo leto. Prejšnja, konservativna vlada ga je skušala rešiti z lepimi besedami, a ni šlo. Rešiti ga bo morala le delavska vlada.

Kaj nam z dežele pišejo?

Iz goriške okolice.

Rubije. — (Godčevski obisk.) — Oglašamo se prvič v Novem listu z vestjo, da se zanimajo za naš lepi kraj tudi fantje mirenškega godbenega krožka. V nedeljo dne 4. avgusta so v parku gosp. barona Biankija priredili javen ples. Domači fantje, menda užaljeni, ker se izrabljajo njih predpravičice, so odkorakali iz vasi in se vrnili šele, ko so godci začeli pešati. Nenavadno mnogo gledalcev in plesalcev je zadovoljno vztrajalo do konca; posebno okoličani so se odlikovali. Zavednejša mladina iz bližnjih Sovodenj se je plesa vzdržala. Grad, kjer so nekdanje gospodarili tolminski grofje, je bil med vojno razrušen in je še v razvalinah. Razumljivo, da je romantična slika tega kraja pripomogla obiskovalcem do tolike vztrajnosti.

Preval pri Moši. — V četrtek na Marijin praznik bo posvečena od vojne porušena cerkva Marijinega vnebovzetja. Ob devetih je sv. maša, popoldne ob štirih pa slovesna procesija. To Marijino svetišče, ki je bilo štirinajst let v razvalinah, je silno staro. Pred vojno so ljudje iz vse goriške okolice romali k Mariji na Preval. Zdaj se bo nemara ta stara nava da spet obnovila.

Vrtojba. — (Srebrna maša.) Že v soboto na vse zgodaj nas je zbudilo veselo pritrkovanje. Naš g. vikar France Švara je obhajal petindvajsetletnico mašništva. Ta redek jubilej smo slovesno praznovali zadnjo nedeljo. Zbrali smo se že pred sv. mašo pri slavoloku. Tu je sprejela slavljenca deklica s pozdravnim nagovorom in mu poklonila krasen šopek belih nageljnov. Ganljivo je bilo videti, ko je šel jubilar, spremljan od belo oblečenih deklic, katere so mu s cvetjem posipale pot, tja do oltarja. Ob 9. uri je srebrnomašnik ob asistenci več duhovnikov daroval jubilejno sv. mašo. Med sv. mašo nam je g. župnik svetoslucijki Jože Abram v izbranih besedah

orisal slavljenčevo borbo in življenje. Po sv. maši je jubilar sprejel več čestitk in darov od raznih društev in občanov. Pa kaj bomo naštevali vse podrobnosti tega za našo vas tako lepega dne. Naj rečemo kratko:

Da bila je vesela in zadovoljna vsa naša fara ob srebrni maši našega gospoda Franceta Švara. Bog živi ga in ohrani še mnogo let med nam!

Vrtojbenki

Vogersko. — (Prvo sv. obhajilo.) — V nedeljo dne 11. t. m. so imeli naši mali prvo sv. obhajilo. Praznovali so najlepši dan svojega življenja v precejšnjem številu. Ganljiv je bil govor, ki ga je imel naš g. župnik. — Pevski zbor se res dobro razvija; le bolj prikladne pesmi bi morali vzeti. — Letina nam še dobro kaže, le ljube ga dežja bi bilo treba. — Ta teden bomo začeli z robotami popravljati občinske poti, ker so nekatere precej pokvarjene. Taka je tudi cesta do šole.

Iz Vipavske doline.

Batuje. — Dne 5. t. m. je g. prof. Fornazari iz Gorice otvoril pri nas strokovni risarski tečaj za mizarje. Ker je v naši okolici, zlasti v bližnjem Selu, že izza pred vojne močno razvita mizarska obrt, želimo tečaju, ki bo trajal 4—5 tednov, dosti uspehov.

Lokavec. — (Lesna industrija — Letina. — Naše kvarte.)

Kljub temu, da je lesna industrija tako razvita in da so tam skoraj vsi moški zaposleni, nam vendar ne gre prav dobro. Dela se namreč na akord. Razen tega so pa še vse žage na vojo; ker pa je že dve leti pomanjkanje vode, se malo zasluži.

Kaj pa z letino? Sena smo nakosili polovico od lani. Naš glavni pridelek: koruza se je do preteklega tedna še precej dobro držala. Krompirja bo bolj malo, ker tuje seme ni za našo zemljo.

Z nečem se pa pohvalimo. Kljub temu, da imamo vaško godbo, že nismo

štiri leta plesali. Zdaj je pa še Mirko va harmonika šla »pod žarke«. Smo pa v nečem drugem na slabšem. V cerkev še hodimo, a le ob nedeljah zjutraj. Pri popoldanski službi božji ga ne boš videl fanta. Molimo raje na podobice. To kvartanje bo treba malo iztrebiti!

Šturje. — (Naš vodovod.) — Dne 1. avgusta smo pokopali spoštovano Antonijo Čoha, mater enajstih deloma nepreskrbljenih otrok. Ugledni in spoštovani rodbini naše iskreno sožalje.

Zadnji dež je nekoliko omilil sušo, ki je pobrala po peščenih tleh koruzo in krompir.

Ker smo že pri suši, preidimo na naš vodovod. Vsi odjemalci vode se zelo zanimajo, kako bo obč. načelnik uredil to zadevo. Krivično se nam zdi, da bi nas zenačili v cenah s tistimi, ki imajo naš Hubelj pri Gorici. Mi smo popolnoma pri izviru ter je naš vodovod skoro že plačan. Poleg tega imajo naši upravičenci gozda in Stavnika 20.000 lir v vodovodu.

Občinski načelnik je povabil vse gori imenovane upravičence na sestanek, ki se je vršil v nedeljo. Prav bi bilo, da bi se bili tega sestanka udeležili vsi upravičenci Stavnika in da bi se končno javno uredila ta pereča zadeva.

Iz Istre.

Hrušica. — (Za kaj imamo denar.) — V celem podgrajskem okolišu ni toliko naročnikov na Novi list kot bi jih moralo biti. Vsakdo se izgovarja na revščino in slabe letine. Toda ko pride opasilo, je pa vse v svili. Zlasti pa še ona dekleta, ki imajo mašo pod lipami pred cerkvijo.

Za zadnje opasilo smo plesali kar dva dni. Fantje smo potroili po 50 lir za ples, kje je pa še jed in pijača! Gošba nas je stala 1100 lir. Pa še govorimo o revščini; saj se nam bo svet smejal!

Maškolie. — (Ceste. Dobropališče. — Zvonovi.) — Omeniti moramo, da je povoljno rešeno pešče vprašanje glede poprave ceste

Dr. Ivan Tavčar

Cvetje v jeseni.

Še je vprašala:

»Koliko si dal?«

»Devettisoč in petsto.«

»Si vse plačal?«

»Vse.«

»Boš imel kaj dolga?«

»Nič.«

Pristavila je grenko: »Na doto ti menda ne bo treba gledati.«

»Ne.«

Po kratkem premolku sem pričel: »Pravijo, da je zemlja dobra in da se dosti pridela.«

»Jade.«

»Živelo se bo torej lahko. Gospodinja, se ve, bo morala pridna biti, ali živelo se bo lahko.«

»Jade.« Ta dvojna poljanska pritrpitev ji je prišla kot smrtni izdih, ta

korekoč kot srčna kaplja krvi čez blesta usta. Pri tem ji je glavica popolnoma zlezla na roko, in zajčala je: »Tako čudno me notri bolil!«

Nisem se mogel več vzdrževati, naslonil sem se k nji ter ji šepnil na uho:

»Govoril sem z očetom in materjo, oba sta zadovoljna, da se oženim pri Presečnikovih, če me ti hočeš.«

Bliskoma je dvignila glavo in tudi telo je iztegnila, da je stala kakor sveča tik mene. Obraz ji je bil v trenutku bel ko sneg, potem pa se je zopet žaril ko roža, da se je videlo, kako ji je vrelo po duši. Izpregovoriti ni mogla in šele ko sem ponovil, če me hoče, je vzdihnila: »Jest?«

»Da, ti Meta! druge nočem, samo tebe vzamem! Sedaj odgovori, če me hočeš?«

Izpregovoriti le ni mogla. Odpirala je usta, ali beseda le ni prišla iz njih, nakar je pričela z glavo kimati in po-

kimala je trikrat ali štirikrat, tako da ni bilo dvojbe, da me hoče.

Raztegnila je roke proti meni in hipoma me je objela — pri nas se zaljubljen parček ne poljubljuje, pri nas se objema — in čutil sem, kako mi je tesno oklenila roke okrog vratu in kako je pritiskala svoje lice k mojemu.

»Tako sem se bala,« je zaihtela, »da vzameš Fortunovol!«

»Šemica, ali sem Katro klical?«

»Za vselej prideš na Jelovo brdo?«

»Za vselej! Za vse življenje bova mož in žena.«

»Mož in žena!« Takrat se je spustila v jok in jokala je, kakor še nikdar nisem slišal jokati ženske. Vse telo se ji je treslo in krčevito se je pritiskala k meni. Moja tolažba je ostala brezupešna.

»Mož in žena vse življenja!« — to so bile zadnje besede, katere je tarnala med solzami!

pod Mačkovljami. Zares se nahaja v obupnem položaju. Bomo za to srčno hvaležni odločujočim ljudem ne le Mačkovljani, marveč tudi Osapci, Gabrci in druge vasi, katere to cesto neobhodno rabijo.

Drugo vprašanje je novo pokopališče pod vasjo. Staro pokopališče na vrhu je bolj podobno razvalini kakor pa kraju zadnjega počitka nas vseh. Naj omenim, da se g. Ivan Tul, bivši vaški načelnik in nekateri naši možje mnogo trudijo za to važno zadevo.

Tretje vprašanje se pa tiče novih zvonov. Tudi to je v polnem teku in upamo, da bo tudi to ugodno rešeno. Potreben je poprave tudi zvonik. Nekaj denarja za to smo že zložili.

Letina nam je zelo dobro kazala, suša nam preti, in če ne bo v kratkem izdatnega dežja, se bo naš trud slabo izplačal.

Vaščan.

Račice. — (Pošta. — Ogenj. — Kakobomoplesali.) — Naša vas šteje okoli 94 hiš, a naročnikov Novega lista je samo 5. Torej zbudite se!

Pošto imamo v neredu. Iz Gorice pride v Podgrad drugi dan po oddaji. Iz Podgrada v Račice, kamor je 1500 m potrebuje štiri dni. Prosimo oblastva, da napravijo red!

Dne 31. 7. je pogorela hiša posestnika Antona Ladiča. Pogorelo mu je vse seno. Vnelo se je okoli 5. ure popoldne na seniku iz dozdej še neznanega vzroka. Iz Podgrada so prišli gasiti z brizgalnico, a je bilo že prepozno. Priporočamo se dobrim srcem za pomoč! — Žita je manj od lanskega. Sena pa hvala Bogu več. — Če ne bomo v nadlego, se zglasimo še po našem shodu, ki bo na 18. t. m. Bomo povedali, kako bomo plesali.

Prešnica. — (Novi vodovod.)

Pretečeno nedeljo smo imeli v Prešnici otvoritev in blagoslovitev novega vodovoda. Slavnosti se je vdeležilo dosti ljudi iz bližnjih vasi in vsi domačini. Po končani slovesnosti je bil najbolj zanimiv prizor, ko je pastir Frane prijahal na konju pred svojo čredo k napajalniku, ki se nahaja pred vodovodom in se je dal slikati, da bo na ta

način ostal spomin na blagoslov in otvoritev vodovoda in pa tudi na našega veselega pastirja Franeta.

Ko je gospod župnik blagoslovil novi vodovod je bilo vse tiho kot v cerkvi; nato je občinski zastopnik sprejel ključ od obč. načelnika. G. obč. načelnik se je zahvalil zastopniku in vsem vaščanom. Nato je deklica izročila načelniku škarje, da prestriže trak, s katerim je bila privezana pipa. V veliko radost vseh je zdaj začela bruhati voda v napajalnik in v perilnik. Po otvoritvi so bila oblastva povabljena na dober prigrizek, a popoldan je povabil obč. načelnik vse vaščane na kozarec vina.

Movraž pri Buzetu. — (Šolsko poslopje. — Letina. — Poročka. — Naši ljudje.) — Ze pred 20. leti smo si kupili staro hišo z vrtom. To smo si mislili popraviti za šolo. L. 1913. nam je rekel gospod župan Trinajstič iz Buzeta, da bo vse občina plačala. Tako je ostalo do leta 1927. Staro poslopje se je zrušilo. Letos smo se lotili popraviljanja s svojim denarjem. A načrt je spet padel v vodo. Zidarji so že nekaj zgradili, pa je občina delo ustavila. — Fižola smo nabrali od domačega semena obilo; od kupljenege pa jako slabo. Krompirja bo tudi obilo. — Dne 12. pr. m. sta stopila v zakon 65-letni Andrej Hrvat in Marija Sirotičeva. Bog ju živi! — Naši ljudje jako zanemarjajo čitanje. V Movražu ne moremo, ker se mudi na delo. Čas pa je za na tržaške »ringelšpile« in »šagre«. Preveč smo mehki, ker nas vsak veter hitro pretrse. V naši vasi sta samo dva naročnika »Novega lista«. Sramotno število!

Socerb. — V našem »Novem listu« se še nismo oglasili. Dobrih novic tako ni. Letina bo srednja, suša nas je precej stisnila. Sena smo pridelali polovico manj kot lani. Krompir in ječmen kažeta dobro. — Na praznik sv. Socerba je bila sv. maša po stari navadi v jami, blagoslov pa smo imeli v cerkvi. V borovem gozdu je nastal ogenj. Bali smo se, da se razširi tudi na vas. S pomočjo karabinerjev se nam je posrečilo pogasiti ogenj.

Vsako leto zahajam in večkrat tudi vsak mesec v pogorsko vasico. Moja duša je v pogorju, Meta zame ni umrla! Pred mano živi še vedno v podobi mladosti in devišstva. Da sem jo vzel, potrbi bi jo bil zakon, potrbi bi jo bilo delo. Vse to bi bilo streslo cvet ž njenege telesa, dočim mi živi dandanes še vedno v tisti cvetlični nežnosti, katera pri ženski tako rada in tako hitro usahne!

Leto za letom prihajam na Jelovo brdo, in sprejemajo me, kakor bi me bili sprejemali, da sem postal pravi zet. Od pričetka smo težko in grenko živeli. Mati Barba je obilo jokala, plačevala je za maše in veliko je molila; Boštjan pa je taval v nekaki zmedenosti okrog in videl se nam je, kakor bi gledal na reči okrog sebe z visoke gore, ne da bi jih mogel nadrobno pregledati. Ali Bog se ju je usmilil! Kakor Elizabeta v sv. pismu, je povila priletna Barba sina, katerega smo kr-

Iz idrijskega kotla in okolice.

Dekanijski pevski zbor. — V nedeljo — kot je bilo napovedano — so prišli v Idrijo vsi cerkveni zbori iz naše dekanije. Žal, da so Črnovrščci, opravičeno sicer, izostali. Pri deseti maši je najprvo oče vsega našega pevskega gibanja, preč. msgr. v prisrčnem nagovoru razjasnil pomen tega nastopa in cerkvenega petja sploh. Njegove besede bodo gotovo marsikaterega pevca in pevko vzpodbujale k vztrajnemu nadaljnemu sodelovanju. Nato je razkor zadonela naša pesem iz 151 grl naših vrlih pevcev in pevki pod spretnim vodstvom č. g. Žagarja. Ne mislim podajati kake ocene, vendar trdim, da je ta prvi nastop očaral tudi kakega dvomljivca. Baš ta dan smo se imeli priliko prepričati, da se v naših župnijah nahajajo jako dobre pevske moči, kajti tako mogočnega in tudi lepega petja še skoro nismo slišali. Če vpoštevamo ene same vaje, je bil nastop tudi tehnično jako posrečen. Zelimo prav iskreno, da bi se slični nastopi večkrat ponavljali, kajti nabitno polna cerkev zjutraj in malo manj popoldne pri litanijah, je to željo dovolj jasno dokazala. Vsem pevcem in pevkam, ki so nam priredili tako lep užitek in ki se — po besedah gosp. dekana — tako požrtvovalno trudijo za čast božjo — pa vsa čast in hvala. Vsem onim, bodisi v tej ali oni župniji, ki imajo zmožnost za petje, naj bo pa ravno ta dokazan uspeh v spodbudo, da tudi oni pristopijo k domačemu cerkvenemu zboru.

Novomašnik. — Prve dni julija je v Ljubljani daroval svojo prvo sv. daritev naš rojak g. Karol Kolenc. G. novomašnik — lazarist — je sin pok. paznika Matije in brat g. kaplana Franceta Kolenca. Naj sprejme ob tej priliki — četudi nekoliko pozno — od svojih someščanov iskrene čestitke!

Nov grob. — Iz Škofje Loke je prišel glas, da je tamkaj umrl mnogim

Naenkrat so se ji razrešile roke, s katerimi je bila objela moj vrat, in desnica ji je onemogla zdrknila čez mojo ramo. Obrazek, ki se je nagnil od mojega lica, je bil brez vsake kaplje krvi. Oči so se ji široko odprle, in okrog ust, katera so tudi silila narazen, se ji je, napravila črta bolesti in muke. V hipu je brez zavesti ležala v mojem naročju — — —

In tedaj sem mislil, da je tudi meni prišla zadnja ura! Umeti nisem mogel, da je umrla, da mi je v rokah umrla, a še danes, ko je preteklo toliko let in ko se še vedno vsak hip živo spominjam tistega trenutka, imam občutek, da ni resnica, da je zgolj le moja domišljija, da je umrla — pa je v resnici umrla! Zdravniki so sicer trdili, da ji je srčna hiža vzela življenje in da bi bila morala prej ali slej od kake večje razburjenosti umreti, ali jaz vem bolje: zavest sreče ji je vzela življenje!

stili na ime sv. Boštjana. Ta raste, kakor raste žito na polju, če ima dosti dežja in tudi dosti solnčne gorkote. To otroče nosi s sabo obrazek, ki je do zadnje črtice izrezljan iz Metinega obraza. Vsi imamo veselje nad njim. Naše skrbi ga obdajajo, kakor obdajajo skrbi starih mladiče v gnezdu. Mori nas predvsem skrb, da bi ga nam ne vzelo tako kakor Meto, in parkrat ga vlečem v Loko, da ga preišče prijatelj Arko, a leto za letom je srce v redu. Ob takih prilikah me moj prijatelj tolaži: »Mene bi bil vprašal, pa bi ti bil vse razodel! Punco sem dobro poznal, rdeče lise je dobivala na lice in tudi druga znamenja je imela, ki so kazala na srce. Z eno besedo: vive re non poterat! Mene bi bil vprašal, pa bi si bil prihranil dosti bolečin!« Pustil sem, da je govoril: bil je glasna, a vendar dobra duša. In prišlo je kmalu leto, ko je tudi njemu zapel zvonček: vivere non poterat! (Dalje.)

Idrijčanom dobri znani Anton Majnik, železn. čuvaj. Blagi, izredno dobri in delavni oče je zapustil svojo ljubečo družino v 56. letu starosti. Bil je vobče priljubljen in spoštovan mož. N. v. m. p. Njegovi družini toplo sožalje.

Gore nad Idrijo. — Z novim šolskim letom bosta odšli naši dve učiteljici v notranjost države. Naj sprejmeta s tega mesta toplo zahvalo za vse svoje sodelovanje na naši šoli.

S Pivke.

Postojna. — (Smrt. — Politichen sestane.) — 5. t. m. je preminul v 48. letu g. Josip Vadnu. Kot priznan kolarski mojster je svojo obrt razširil in uvedel v delavnico stroje. Javno je deloval kot načelnik požarne bramb. Kako je bil priljubljen, je pokazal veličastni pogreb. — V nedeljo 11. t. m. so zborovali v Postojni kraški politični tajniki. Razgovarjali so se o političnem položaju tukajšnje obmejne pokrajine. Ob tej priliki se je vršila velika vrtna veselica v prid mladinskih organizacijam občine. — (Temperatura.) — Letovišče.) — Predzadnji teden je vročina hudo narasla. V senci je toplomer kazal nad 30 stopinj, na solncu pa tudi 40. Ob takim pripekanju je skoraj nemogoče prestajati na ob solnčenih ulicah. (Kako so koristni drevoredi!) Dobro pa je pri nas, da se kljub dnevni vročini zvečer temperatura znatno zniža in postane ponoči zrak prijetno hladen. Zato pa lahko počivamo. — Letoviščarjev je vse polno, tako da so vsi lokali zasedeni. V petek zvečer in v soboto zjutraj nam je Bog spet poslal nekoliko dežja na izsušena tla. Dozdaj je letos vedno pravočasno namočilo.

Umrta je Ivana Pavlovčičeva v starosti 87 let.

Gradi se dom za »balillo«. Prostor, ki so ga uporabili, stoji za bivšim glavarstvom, kjer so stala v krogu močna drevesa, ki so jih morali odstraniti, ker bo stavba velika.

S Krasa.

Šmarje pri Sežani. — (Obisk na šmarskem opasilu.) — Dne 28. julija me je zaneslo v Šmarje, kjer so imeli ta dan Šmarci in obenem tudi Danci — oboji namreč spadajo pod zvon Matere božje »v Leškovji« — opasilo. Prišedši v Šmarje, sem se ustavil pred cerkvijo, odkoder sem opazoval šmarski in danski »fulk«, prihajajoč k maši. Mene je najbolj zanimala družba deklet, ki so bile to pot še precej spodobno oblečene. Kmalu potem je zazvonilo k maši. Čeprav imajo Šmarci troje zvonov, je le z dvema zvonilo, ker je veliki zgodovinski zvon, kar je že vsem znano, ubit. Čas bi že bilo, da bi ga dali Šmarci preliti! — Pri maši se je pelo latinski spremljevanjem na harmonij; tudi je imelo biti med mašo darovanje za cerkvene pevce, ki je pa odpadlo, ker je bila cerkev skoro prazna. Po maši sem šel pohajtat po vasi. Opazil sem

precej nereda. Šmarcem ne dela nikaže časti njih kal, poln nesnage in blata; vaške poti so potrebne poprave in vaška znamenja so zapuščena. Popoldne pri večernicah so nekateri cerkveni pevci štrajkali, in sicer menda zato, ker so premalo ajmožne v »škrabco« dobili!

Kreplje. — (Naše sadjarstvo.) — V 18. številki »Novoga lista« je dopis, ki hvali gospodarja sadjarja. To mi daje povod, da tudi jaz izrazim misel, da bi bilo dobro tudi na Krasu vpeljati gojenje breskev. Vplivni možje bi se morali zavzeti za to važno stran našega gospodarstva. — V Dutovlje bodo prišli kmalu novi zvonovi. Vsa čast za trud gre duh. svetniku Soncu.

Rodik. — V nedeljo smo imeli pri nas ples. Vse je plesalo, staro in mlado, kakor da nimamo potrebe denarja! Kadar pa pride davkar, vsi tožimo o slabih časih in slabi letini. Na plesu si videl matere s svojimi hčerkami, napudranimi na prst debelo. Prišle so menda iz Pariza. Res lep zglede dajejo vsej vasi. — V stedo smo spremili k večnemu počitku našega »Jakoba«; pod tem imenom je bil znan daleč okoli. Dočakal je visoko starost. Bil je skrben gospodar in krščanski oče. Pogreb je bil prav lep, tudi godba je igrala. Naj počiva v miru!

Iz Brd.

Vedrijan. — Že veliko let smo brez stalnega organista. Saj ne, da bi pevci lepo ne peli, a lahko bi bilo boljše. To se je opazilo na god sv. Ane. Kot drugod je tudi pri nas začela suša delati svoje.

Šmartno. — Bali smo se, da nam bo suša vzela vse pridelke kakor lani, a prišel je dež še pravočasno. Nikar pa ne mislite, da ni napravila nič škode. Koruza in fižol sta trpela najbolj. Z veseljem pozdravljamo sklep našega č. g. župnika, da hoče imeti vsako prvo nedeljo v mesecu dve sv. maši. Dobro bi bilo več dostojnosti v naši cerkvi, da ne bodo po drugih vaseh govoreli, kako je pri nas.

Iz Reške doline.

Trnovo-Bistrica. — (Ob slovesu.) — Kakor čujemo, nas bo v kratkem zapustil priljubljeni gospod dekan Dolenc Janko. Prijetna dolžnost nam je, da mu ob slovesu spregovorimo par besed. Še ko je pred leti kaplanoval pri nas, si je znal pridobiti spoštovanje vseh faranov. Z veseljem smo ga potem pričakovali, ko smo zvedeli, da je imenovan v Trnovo za dekana. Pripravili smo mu res lep sprejem. Upamo, da se je tudi on dobro počutil med farani, ki so ga tako iskreno ljubili. Prečastitemu gospodu dekanu pa želimo, da bi mu novi farani bili ravno tako vdani, kakor smo bili mi in bi ga tako prijazno sprejeli, kakor smo ga mi.

Srečno pot!

Farani.

Brezovica. — (Smrt.) — V četrtek 1. avgusta nas je za vedno zapustil najljubši naš tovariš Lojze Čevna.

Kruta morilka jetika nam ga je iztrgala komaj 22 let starega. Kako je bil priljubljen, je jasno pričal njegov pogreb. Še bolj pa krvavi srce onemu, ki ga je tudi razumel; bil je ves naš in naša gruda mu je bila sveta. Ljubil jo je z vsem žarom svojč mlade duše, naša mila pesem mu je bila ljubljenska. Lojzek dragi, zdaj prepevaš nebeško alelujo. Tvoj spomin pa nam bo ostal v bodrilo. Počivaj sladko v ljubljeni domači zemljici! Družini naše sožalje!

Trnovo. — (Samostanska šola.) Dekliška šola v trnovskem zavodu N. D. obsega sedaj petrazredno ljudsko šolo in tri dopolnilne razrede, ki so doslej odgovarjali trirazredni meščanski šoli. V šolskem letu 1928—29. se je VI. razred pretvoril v takozvani »I.o Corso d'avviamento tecnico«. Predpisanih je 40 tedenskih ur. Poleg navadnih šolskih predmetov se goji zlasti risanje, gospodinjstvo in zdravstvo. Tudi francoščine se učijo tri ure na teden. Letos bosta I. in II. tečaj. Ker je sposobna za II. tečaj te šole (oz. VII. razred) le učenka, ki je dovršila prvega, je priporočljivo, da se vpišejo že v I. tečaj vse one deklice, ki žele obiskovati to šolo, sicer ne bodo mogle biti sprejete neposredno v drugi, oziroma tretji tečaj. Po dovršenih treh tečajih je tem deklicam zagotovljen vstop v razne višje šole, in sicer brez vsakega sprejemnega izpita, kar je gotovo zelo ugodno v sedanjih šolskih razmerah.

Kakor že več let, bodo vodile č. sestre tudi letos gospodinjski tečaj. Starši, ko bi vi vedeli, kako veliko dobroto izkažete svojim hčerkam, če jih pošljete k tem tečajem, bi prav gotovo ne zamudili priložnosti! Vedite, da ni mnogo na tem, koliko hčerka za življenje ima, ampak koliko za življenje zna! Naučijo pa se dekleta pri teh tečajih vsega, kar potrebujejo pri vsakdanjem življenju za duha in srca, zlasti pa dobrega gospodinjstva.

Prošnje naslovite na Vodstvo zavoda N. D. Trnovo. P. Torrenova-Bisterza — Prov. Carnaro. — Tudi natančnejša pojasnila boste dobili, ako se obrnete pismeno na zavod.

Iz Gor.

Tolmin. — (Sprejem prestolonaslednika. — Odkritje Dantejevega spomenika.) — V četrtek dne 8. avgusta smo imeli v Tolminu veliko slovesnost. Ob navzočnosti kraljeviča Humberta je bil odkrit Dantejev spomenik. Že ves teden so se vršile priprave za to slovesnost. Točno ob 5. uri popoldne, kot je bilo rečeno, je prestolonaslednik prispel v Tolmin. Izstopil je pred slavolokom, kjer ga je sprejel tol. obč. načelnik in drugi številni veljaki. Nato je s svojim spremstvom šel proti odru, ki je stal v javnem vrtu tik Dantejevega spomenika. Predno pa je stopil na oder, ga je v imenu šolskih otrok pozdravil mali Slavko Komac in ga prosil, naj sprejme šopek planik, ki mu jih je potem izročila šolska deklica. Prvi je imel govor obč. podnačelnik

iz Florence comm. Cheus Dauphine, ki je izročil obč. nač. bronasti kip Dantega Alighierija, ki ga je darovalo Tolminu mesto Florenca. Drugi je govoril dr. Marsan in se mu v lepih besedah zahvalil za dragoceni dar. Po končanih govorih in pozdravih se je prestolonaslednik podal na novo županstvo, ravno dozidano poslopje, kjer so mu bili predstavljeni vsi obč. načelniki, polit. tajniki, duhovščina in zastopniki raznih organizacij. Predno pa je princ Humbert zapustil županstvo, se je pokazal tudi na balkonu in občinstvo ga je burno pozdravljalo. Prvič je prestolonaslednik obiskal naše kraje ob lepi Soči. Upamo, da mu bodo ostali za vedno v neizbrisnem spominu.

Lokovec. — V nedeljo dne 4. avg. smo blagoslovili novo začasno kapelo. Nadomestovala nam bo cerkev, katera se je morala radi varnosti zapreti. Kdaj bo popravljena, to je težko reči. Vojsna škoda je nizka in ne bo krila stroškov, a občina je revna. Želimo pa, da bi se čimprej vrnili v prenovljeno cerkev, kajti dalj ko bomo odlašali s popraviljem, večji bodo stroški.

Kobarid. — (Konjski tatovi.) Pred kratkim so se pri nas zopet pojavili konjski tatovi. Posesniku Lebanu iz Volarij in Šavliju iz Selišča so odpeljali dva konja s planine. Tatove so izsledili že v Volaričevi gostilni na Idrskem, ker so tam pustili svoja kola. Sled je šla potem čez Livek v Šempeter v Benečiji. Konje so dobili. Uzmoviča, ki sta doma iz Benečije, pa premišljujeta v celici o svoji usodi.

Mlinsko pri Kobaridu. — (Romanje.) — V nedeljo 25. t. m. se bo vršilo romanje mož in fantov na Barbačo. Kdor se hoče romanja udeležiti, naj se zgleda pri Andreju Uršiču, Mlinsko št. 6 do 18. t. m. Potniški avtomobil stane tja in nazaj 26 lir.

Iz tržaške okolice.

Sv. Križ pri Trstu. — (Priljubljen zdravnik.) — Letos bo ravno trideset let, odkar biva naš priljubljeni zdravnik gospod dr. Janez Bechtinger med nami. Prišel je k nam iz Gradeža. Tam je še dandanes v najboljšem spominu. Bil je vedno usmiljen Samaritan, ki je vedno pomagal ubogemu ljudstvu.

Barkovlje. — (Za in proti dežju.) — Rešeto namesto strehe.) — Po daljšem molku se spet oglasimo. Prevzetni smo skoraj postali, odkar nam je nebo tako milostivo, da nam nebeški vrtnar vsako toliko dobro zalije. Oddahne se breg; posebno pa gornji del okoli ceste, kjer se ob drvenju vednih avtomobilov vzdigujejo celi oblaki prahu. Tu smo posebno ubogi z vodo, ker napeljava nima dosti moči. Če ne dežuje par dni pa smo spet suhi. Ali kakor se mi, kar nas je na hribu, veselimo vsake dobrodejne kapljice, tako ga nekateri nabrežni gostilničarji preklinjajo, ker če ni mestnih ljudi na izprehod, so v zgubi. — Z velikim veseljem opazu-

jemo, da sedanja mladina, razen nekoliko izjem, ne popiva več po gostilnah, ampak išče zabave večinoma po športnih igriščih. Kaj pa s cerkvijo? Mogoče mislite, da bo kmalu nova; ali pa vsaj prenovljena. O ne! Bojimo

se, da bo zopet vse skupaj zaspalo v presladko spanje. Zima bo tu kmalu in mraz, kaj bo v cerkvi brez stropa, ki je kot rešeto? Ne bi bilo tako, če bi si neka oseba tako prizadela kot naš g. župnik.

Književni pomenki.

Došle knjige.

Ivan Hribar: *Moji spomini*. I. del. Od 1853. do 1910. leta (1928., str. 507), II. del. Osvobodjevalna doba. (1928., str. 550). Natisnila tiskarna Merkur v Ljubljani.

Franjo Suklje: *Iz mojih spominov*. (I. del. 1926., str. 217. II. del. 1929., str. 204.). Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Mario Maurizi: *Follia*. (Racconti.) Officine grafiche Vecchioni, Aquila. 1929. Str. 146. — (Cena 8.50.)

France Bevk: *Krivda*. Povest. Trst, 1929. Književna družina »Luč«. Str. 135.

Martin Kukučič: *Mišo*. Poslovenil Slavko Slavec. Trst, 1929. Književna družina »Luč«. Str. 64.

»Luč«.

Poljudnoznanstveni zbornik. V. Zbral Lavo Čermelj. Trst, 1929. Književna družina »Luč«. Tiskala, izdala in založila tiskarna »Edinost« v Trstu. Str. 106.

Peti zvezek poljudno znanstvenega zbornika »Luč« je posvečen slovenskemu šolstvu v Julijski krajini do l. 1923., to je do Gentilejeve šolske reforme, ki je slovensko šolstvo sploh odpravila. Vsebinska je zelo mnogovrstna. Ferdo Kleinmayr poroča o slovenskih ljudskih šolah v tržaški okolici od l. 1868. do konca (prim. »Luč«, III. Ljudsko šolstvo tržaške okolice v svojih početkih [do 1868.]), Lavo Čermelj piše o strokovnem šolstvu v Trstu in o realki v Idriji, Forojulensis obravnava delovanje goriškega šolskega društva »Šolski dom«, — pa objavlja Doneske k zgodovini slovenske gimnazije v Gorici. S tem seveda še dalek ni opisano stanje šolstva na ozemlju Julijske krajine, kakršno je bilo l. 1918. Urednik obljublja nove članke, ki bodo izšli v prihodnjih zvezkih. Razprave so pisane po uradnih virih, samo zadnja je sestavljena deloma po spominu. Treba bo pa še veliko dela, preden bomo imeli popolno sliko šolstva pred l. 1923.

France Bevk: Muka gospé Vere.

Trst, 1929. Književna družina »Luč«. Tiskala tiskarna »Edinost« v Trstu. Str. 104.

Muka gospé Vere ima svoj izvor v malenkostnem vsakdanjem dogodku. Dve klepetulji opravljata moža gospe Vere, češ, da ji je nezvest. Gospa Vera te besede slučajno sliši in v njeno dušo se zapiči dvom nad možem in njegovo zvestobo. Iz dvoma se razvije gotovost, ki pa je utemeljena samo v stopnjujočem se slepem ljubosumju. Zakon, ki je bil dotlej miren in vzoren, se notranje razbije. Mesto prejšnje sreče in soglasja je nastopil pekcl, ki se konča z zločinom. Žena ubije moža in se ob njegovem truplu obesil.

To je kratka vsebina povesti dveh ljudi. Ta dva človeka pa nista bistvena. Važnejši je predmet, namreč ljubosumnost v vseh svojih potankostih in možnih posledicah. Pisatelj je izbral najskrajnejšo, to je umor. Gospa Vera in njen mož sta le stvarna podlaga, brez katere taki duševni pojavi nimajo prave oblike. Tudi je na dvoje življenj nakopičenih toliko dogodkov, ki sicer vsi izvirajo iz enakega duševnega razpoloženja, da je čudno, da dva taka povprečna človeka, kot sta gospa Vera in

njen mož, nista že prej podlegla. Vrhu tega je učinek za tako malenkosten vzrok prevelik. Ne trdim, da v labirintu človeške duše to ni možno, a normalno prav gotovo ni.

Dušeslovne analize se je pisatelj učil pri Dostojevskem, Tolstoju in drugih ruskih realistih 19. stoletja. Tudi podajanje neznatnih duševnih položajev ima od tam. Psihološki razvoj je vobče dobro motiviran. Gibalo dejanja pa je neka raznolična demonska sila, ki se pojavlja zdaj kot ljudska hudobija, zdaj kot nelogično uveljavljanje pretiranih čuvstev; pisatelj ji ne ve imena. Ta sila je pravi povzročitelj žaloigre, pravi krivec. A zanjo ni kazni. »V postavi so vidna dejanja, nevidnih dejanj ni nikjer zapisanih in ni iztuhane kazni zanje. Za ta dejanja so sodnik in obtoženec, postava in kazen žrtve same.« (str. 7). Zanimivo zunanjo paralelo najdemo pri Cankarju (Jakob Ruda, Popotovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor). »Pravijo, da sem napravil greh, ki ni zapisan ne v božjih zapovedih, ne v človeških postavah in ki je vendar velik greh...« (Zbrani spisi, III. 99.) Velika pa je notranja razlika. Dočim pri Cankarju ljudje trpijo in delajo pokoro radi svojih lastnih slabih dejanj, leži pri Bevkovih osebah vzrok trpljenja zunaj njih in se torej pokoravajo za dejanja, ki jih niso zakrivali. Pokora nima etične podlage in je le nesmotrno izživiljanje že omenjene sile. V tem tiči šibka stran povesti. Mislim, da bi bilo boljše, ako bi bil pisatelj izpustil uvodne in zaključne besede, ki baš dopuščajo taka razmišljanja.

Knjiga je ponatis iz »Doma in sveta« l. 1925. Sedaj je izšla kot izredno izdanje književne družine »Luč«. a. k.

France Kidrič: Zgodovina slovenskega slovstva od začetkov do marčne revolucije.

Razvoj, obseg in cena pismenstva, književnosti in literature. Izdala Slovenska matica v Ljubljani. 1929. Str. 136.

O tem delu je težko izreči kako sodbo, ker je izšel šele prvi del in ker bodo podprtne opombe z gradivom objavljene šele v drugem zvezku. V tem snopiču se obravnava slovensko pismenstvo in književnost do l. 1759. Kidrič razločuje tri glavne dobe, ki so: stoletja beležk brez literarne tradicije (do l. 1550.), protestantska doba (1550—1595) in razni rodovi katoliških pisateljev (1595—1750). Da se v prvi dobi ni razvila literarna tradicija je kriva pripadnost k nemškemu državnemu in družabnemu sestavu ter cerkvena razdelitev, to je, pripadnost k neslovenskim skofijam (Oglej, Salzburg). Iz te dobe imamo le malo spomenikov, n. pr. brižinske (freisingenske) spomenike, stiški rokopis, celovski rokopis, čedadski rokopis itd. Up za boljše bodočnost je bila celjska grofija, ki pa je 1456. izgubila svojo politično samostojnost. — Nova gesla, ki jih je v 16. stoletju vrgel v svet Martin Luther, so odmevala tudi po slovenskih deželah. Verska revolucija je prinesla s seboj tudi spoštovanje narodnega jezika, kar je ne malo pripomoglo do hitrega širjenja nove vere. Tudi pri Slovencih je reformacija poklicala v življenje

prvo slovensko knjigo. Trubarjev abecednik in mali katekizem sta izšla l. 1551. (Kidrič je letnico 1550., ki je dozdaj veljala kot začetek slovenske književnosti, ovrigel) v Tübingenu na Württembergem. Tema knjižicama je sledila cela vrsta drugih, med katerimi je pač najvažnejši Dalmatinov prevod sv. pisma (Wittenberg, 1584.) in Bohoričeva slovenska slovnica iz istega leta. Zanimivo je, da je takrat šele enajst narodov imelo tiskano slovnico. Najvažnejši pisatelji so bili Trubar, Krelj, Bohorič, Dalmatin. Trubar je l. 1561. napisal tudi prvo zgodovino slovenske književnosti »Register und summarischer Inhalt aller der Windischen Böcher, die bis auf diess 1561 Jar in Truck geben seind«. — V naslednji dobi je izšlo mnogo manj knjig. Literarna delavnost je ponehala. Posamezni pisatelji (jezuit Janez Čandik, fra Gregorio Alasio, Schönleben, oče Hipolit, Kastelec, Janez Svetokriški, o. Rogerij itd.) so skrbeli, da se literarna tradicija ni čisto izgubila.

Kidrič je najboljši poznavalec protestantske in katoliške dobe. Obe dobi je temeljito preiskal in marsikatero stvar nanovo dognal ali pa popravil. Končna sodba se bo pa dala izreči šele, ko izide še drugi snopič.

Ti bom eno povedal!

Oglas.

V berlinskem listu »Weltbühne« (Svetovni oder) je pred kratkim izšel sledeči oglas: »Kateri čudak (kapitalist) je pripravljen plačati stroške za izdajo knjige, ki obsega same skrajno revolucionarne pesmi. Cenjene ponudbe naj se pošljejo na...«

* * *

»Mama, ali rada poslušáš pravljice?«

»Rada.«

»Ali imaš rada tudi kratke pravljice?«

»Tudi.«

»Hočeš, da ti povem eno?«

»Povej!«

»Nekdaj je bila majhna skledica. Danes zjutraj sem jo razbila.«

* * *

Vojaška. Major pride v vojašnico baš v trenutku, ko se deli kosilo. Major vpraša vojake, ali jim hrana ugaja. Takoj stopi nek vojak iz vrste in prosi majorja, naj pokusi. Major pokusi in reče: »To je vendar izvrstna juha.« — »Vidite,« pravi vojak, »kuhar pa trdi, da je kava.«

* * *

Miha je šel na potovanje. Ko je dospel na cilj, je vzel kos nepopisanega papirja, ga vtaknil v kuverto, zapisal nanjo naslov svoje žene in zalepil. Znanec ga vpraša, kaj to pomeni. »Stvar je taka,« razloži Miha, »da sem se pred odhodom s svojo ženo skregal in da radi tega ne govoriva.«

* * *

»Kdaj vstajate poleti?«

»Kadar prisije prvi solnčni žarek v mojo sobo.«

»To je pa zgodaj.«

»Ni; soba namreč leži proti vzhodu.«

* * *

Učitelj: »Velike ribe so hranijo z majhnimi, n. pr. s sardinami.«

Učenček: »Kako pa odprejo skafle?«

Francoski politik Clémenceau se je nekega dne sprehajal po Parizu z nekim pisateljem, ki je bil znan radi svoje bahavosti. Šla sta mimo hiše, v kateri je živel znameniti pisatelj Balzac. Na hiši je bila spominska plošča. »Bog ve, kaj bodo napisali na moja vrata, ko bom umrl,« pravi pisatelj. »Stanovanje se odda v najem,« odvrne Clémenceau.

* * *

Vesten človek. — Nekemu železničarju so v Ljubljani na glavnem kolodvoru dali posodo olja in mu rekli: »Pojdite po progi in tam, kjer se dve tračnici stikata, vlijte med nje par

Iz narave.

Živali, ki bi jim moral kmet prizanašati.

Po Storchu posnemamo te-le nauke, ki naj bi si jih naši kmetje zapomnili in se po njih ravnali v svojo lastno korist in v korist kmetovanja.

1. Kmet stopi v svojo žitnico, da razgrebe spravljeno pšenico. V tem huščne pošastno med tramovi netopir. Kratek lov z lopato! Tiho cviljenje! Še en udar z lopato, še ena brca in živalica je ubita.

»Zakaj si ga ubil?« ga je vprašal njegov prijatelj, ki je svoje dni obiskoval kmetiško šolo in ki je opazoval ves dogodek. — »Še nikdar nisem prizanesel nobenemu netopirju,« je odvrnil kmet. »On se zarije v lase.« — »To ni res, tudi res ne more biti, ker čuti s svojimi perotmi tudi najfinejši las in se mu umakne.« — »Pri slanini v dimniku jih tudi videvam viseti.« — »Seveda! Toda samo, da se grejejo, da bi pa netopirji jedli slanino, je zopet nemogoče.«

Tako je govoril prijatelj in pokazal kmetu zobčke mrtve živalice, ki so bili fini ko najtanjše igle in ki bi se v slanini gotovo odkrhali: »Nasprotno« je nadaljeval prijatelj, »polovi vsak netopir na leto nešteto muh, komarjev in škodljivih vešč, zato je koristen in zasluži, da mu prizanašamo!«

2. Kmet stopa proti svojemu polju. Že je hotel kopati ko opazi, kako se je nedaleč od njega priril krt iz zemlje. Skok, udar s kopačo, krt zacvili in obleži zmečkan.

»Kaj si napravil?« ga je vprašal sosed, ki je prihajal po stezi mimo njive. »Krt jaz nikdar ne ubijem!« — »Zakaj pa ne?« — »Ker je krt koristen.« — »Kako to?« — »Ker se hrani z ogrci, bramorji in podjedi.«

»Jaz pa sumim,« je rekel kmet, »da grize in gloda nežne koreninice, saj opazujem največ krtin tam, kjer je žito rumeno.« — »Se popolnoma uje ma,« mu je odvrnil sosed, »rastline porumene na takih mestih, toda le radi ogrcev in radi ogrcev, katere zasledujejo, je na takih mestih tudi največ krtov.«

Temu dostavljamo, kako se prežene krt iz vrtov, če bi nam postal s svojimi krtinami nadležen. Odgrebi pravkar napravljeno krtino, da prideš do rova, v katerega vtakni cunjico, na

kapljic olja.« Mož je šel. Vsi so že pozabili nanj. Čez osem dni pa pride iz Maribora brzojavka: »Pošljite mi olja, ker sem vse porabil.«

Važno vprašanje.

Oče pelje štiriletnega Janezka v zverinjak. Med potjo mu kupi češenj in ga opomni, da mora koščice izpljuniti. V zverinjaku vidita leva. Janezek ga gleda in gleda ter končno vpraša: »Oče, kadar lev požre kakega človeka, ali izpljune gumbe?«

Profesorska: »Danes ponoči je bil hud vihar, gospod profesor.« — »Zakaj me pa niste zbudili, saj veste, da med viharjem ne morem spati.«

močeno s petrolejem. Rov zopet pokrij z zemljo. Krt odbeži drugam, ker ne more prenašati duha po petroleju.

3. Na izprehod grem in se veselim gibajočih se klasov, zelenih trat, čvrstih murnov, zibajočih se metuljev in prepevajočih ptičev! Kaj pa leži tam na stezi? Jež je, toda mrtev, ubili so ga ljudje, katerim donaša toliko koristi. Nehvaležnost je plačilo sveta! Kaj, jež je koristen? Seveda! Miši, požrešne poljske miši in kače, predvsem gadje so njegova glavitna hrana. Zato ne ubijajte ježev, prizanašajte jim!

4. Krik se razlega po vrtu. Prihitim, da vidim, kaj je. »Kaj se je zgodilo, sinček?« povprašam skrbno. »Krota,« izgovori deček ves preplašen. — »Kje?« — »Tam, pod solato.« — »Seveda, lepa ni, toda prav nič ne napravi, prav nič, moj dragi, če ji ti ničesar ne narediš, če je ti ne kamejš in biješ. Samo tedaj izbrizgne oster sok, ki je ostuden. Toda krota ni strupenal.«

»Ali jo smem ubiti?« je vprašal deček. — »Ne, nikakor, ubiti je ne smeš!« sem odgovoril, »kajti prvič ti ni napravila ničesar, drugič ne more sama nič zato, da io je narava ustvarila tako grdo, tretjič nam pa koristi, ker odstranjuje polže s solate, da ni treba ljudem zauživati samo objednih listov. Povej to tudi drugim otrokom, če opaziš, da nameravajo trpiti nelepo kroto.«

5. Ob ribnjaku me vodi pot skozi mokro travo. Tam nad mehkim svetom ob ribnjaku vidim cel roj belih škodljivih metuljev. Tu skoči rjava kepa iz mokre trave in ulovi kar dva škodljivca hkratu, ki sta se pravkar narila. »Koliko sto takih metuljev, ki jih dajajo požrešne gosenice, zaužije taka žaba na leto?« si mislim! Žaba je koristna živalica.

6. »Kmet ne prizanaša pticam pevkam,« sem slišal tožiti pred kratkim. — »Kako to?« — »On jim sicer ne jemlje gnezd, a jim tudi ne pusti, da bi si jih gradile.« — »Ne razumem popolnoma!« — »Če se iztrebijo meje in ograje, potem tudi ptiči ne morejo gnezditi.« — »Čemu naj mi pa bo grmovje med njivami?« Odgovor: »Divje, nekoristno grmovje naj se odstrani, na njegovo mesto naj se

pa postavi koristno grmovje, kakor kosmulja, grozdjičnice (ribez), maline in leske.«

»Saj bodo otroci vse posmukali, še preden dozori.« lahko kdo ugovarja. Odgovor: »Če bi rastle na vseh ali vsaj na mnogih mejah sadno grmovje, otroci gotovo vsega ne bi obra-

li, če bi tudi kdaj, kar bi ne bila kdo ve kaka nesreča. zašli do takega živega plota. Zato bi pa imeli ptiči dovolj gnezdišč.«

Ptiči zaslužijo vso našo skrb in vso našo ljubezen, ki jo nam stotero povračajo s svojim prekornim povračevanjem škodljivega mrčesa.

Kaj se sliši po svetu.

Za pasje dneve.

V pasjih dneh ne smeš:
Zareti od same sreče —
Ne sme te jeza kuhati ali žarka ljubezen razjedati —
Ne smeš nakloniti komu (ali kateri) svojega toplega nagnenja —
Ogni se toplih zahval in gorečih želja. Pa č pa:
Ohrani ledenomirno kri —
Svojega bližnjaka z mrzlim pogledom ošini —
Zatrepetaj od strahu —
Se hladno nasmejni
In pusti, da te kdo s hladnim curkom svoje jeze polije.

Don Bosco, vinski strokovnjak.

Za blaženega nedavno proglašeni Don Bosco, ustanovitelj salezijanskega reda, je bil tudi dober vinski strokovnjak. Leta 1846. je izdal namreč knjižico »L'Enologo italiano«, v kateri je opisal, kakšna mora biti dobra klet, kako skrbi za posodo, kdaj je treba vino pretakati, kako se zdravi, itd. Knjižico je razdelil v mnogo tisočih izvodov med vinogradnike, posebno pa jo je priporočil duhovnikom.

Srečni otok!

Pravi raj mora biti na otočku Holy Island ob obali severne Anglije. Med 250 otočani ni niti enega policaja, nimajo kina, ne gledišča. Brezposelnosti ne poznajo. Zdravi so pa tudi ko ribe, ker se nobenemu zdravniku ne splača nastaniti se na otoku.

Žarka ljubezen.

V neki ječi blizu Neapolja imajo zaprtega 28-letnega Lojzeta Trovato, ki je v nekem fantovskem pretepu tako mahal z nožem, da je dva svoja ljubezenska tekmeča do smrti ranil. Lojzetova zvesta Milomena je za svojim fantom tako dolgo jokala, dokler ji niso starši dovolili, da se v ječi z njim zveže v zakon.

»Prej nezname, srčne rane...«

V Londonu so ustanovili »Zvezo proti srčnim bolečinam«. Ta zveza ima vzvišeni namen pomagati vsem zaljuljencem, ki jih trapijo srčne muke. Če te je zapustila kar brž za uda te zveze, pa ti najdejo tovarišico z isto usodo in vaju zvežejo. Če starši nasprotujejo srčnim zvezam, kar v to bratovščino, ki bo že našla vplivne osebe, da gredo pihat očetu ali materi na srce. Sploh preskrbi zveza obliže in mazila za vse srčne rane.

Dawesova pipa.

Novi ameriški poslanik v Londonu znameniti general Dawes je znan, da venomer vleče svojo pipo. Brez svoje čedre ne gre nikamor. A-

meriški humorist Rogers je poslanika Dawesa (izg. Dōsa) takole opisal. Ob 9 se je Dawes izkrcal v Angliji, ob 9.15 je nažgal svojo pipo, ob 9.30 je obiskal kralja Jurija in mu je do 10 pravil o zadnjih dogodkih. Ob 10.15 je spet prižgal pipo in se odpeljal k Mac Donaldu, kjer sta sklenila pri tretji pipi, da se naj svet razoroži. Pri zadnji pipi sta se zmenila za stran mednarodnega razsodišča in glede carine na tobak. Ob 18 je Dawes spet prišel v London, odkoder je brzojavil predsedniku Hooverju, naj mu pošlje nova politična navodila in pa — novo zalogo tobaka.

Za 5 lir.

V Piacenzi sta se sprla tam v juliju brata Franc in Jože Zanatti za stran petih lir. Franc je Jožeta prosil, naj mu jih posodi. Ta mu jih ni dal, nakar se je Franc tako razburil, da je Jožetu prebil lobanjo s polenom.

Izviren samomerilec.

Sodišče je obsodilo češkega stotnika Falouta na 10 let stroge ječe, ker je izdajal vojaške tajnosti. Falout se je te kazni tako ustrašil, da je v svoji celici pogoltnil osem centimetrov dolg nož, da bi se umoril. Pa se mu ni posrečilo.

Rastlina za smeh.

V Arabiji raste posebno drevo. Ima rumene cvete z dvema zrnema semena. To seme posuše na solncu in je stolčejo v prah. Kdor je žalosten ponjuha malo tega prahu, pa se prične tako pristrčno smejati, da spravi vse v dobro voljo. Slabo je pa to, da se ga po veselja poloti globok spanec in je veselje pri kraju.

Za mline na veter.

Na Francoskem se je zbrala družba ljudi, ki si je vzela za sveto nalogo braniti mline na veter. Lastniki teh značilnih mlinov, ki dajo posebno obiležje pokrajinam, se namreč branijo plačevati davke od teh naprav, ki jim nič več ne služijo. Zato so jih začeli podirati. Omenjena družba se je obrnila na finančno ministrstvo s prošnjo, naj se ne obdavčijo taki mlinski, ki več ne delujejo. Na ta način se bo rešila idilična slika francoskih pokrajin.

V 34 dneh in z 2200 dolarji

je napravil pot okrog sveta neki Italijan Maiulari, ki biva v New Yorku. Prehitel je s tem vse dosedanje potnike okrog zemlje. Ker znesek 2200 dolarjev, prilično 40.000 lir, ni ravno visok, je dokazal, da se da hitro in z ne ravno prevelikimi stroški izvesti zanimivo potovanje, če se poslužiš rednih prometnih sredstev.

Kdo govori hitreje?

V Londonu so napravili poskus, da bi dognali, kdo govori hitreje: moški ali ženske. Poklicali so par moških in žensk, o katerih je bilo znano, da jim jezik precej hitro teče, ter jim dali brzopisce iz poslanske zbornice na razpolago. Ko so po enournem klepetanju prešteli izgovorjene besede, so videli, da je vsak moški izgovoril povprečno 4931 besed, vsaka ženska pa 5722 besed. Ženske so torej vendarle močnejše.

Razne vere na svetu.

V Evropi je 200 milijonov katoličanov, 135 milijonov pravoslavnikov, 120 milijonov protestantov, 10 milijonov židov, 9 milijonov mohamedancev, 2 milijona različnih ver in brezvercev.

V Aziji je 20 milijonov pravoslavnikov, 15 milijonov katoličanov, 3 milijone protestantov, 1 milijon židov, 160 milijonov mohamedancev in 720 milijonov poganov (Kitajci, Japonci, Indijci.)

V Ameriki je 100 milijonov katoličanov, 92 milijonov protestantov, 3 milijone pravoslavnikov, 2 milijona židov, 22 milijonov poganov.

V Afriki je 5 milijonov katolikov, 4 milijoni pravoslavnikov, 4 milijoni protestantov, pol milijona židov, 55 milijonov mohamedancev in 72 milijonov poganov.

V Avstraliji in na otokih je 3 milijone katoličanov, 4 milijoni protestantov, 2 milijona poganov in okoli četrt milijona mohamedancev. — Na celem svetu je torej približno 1806 milijonov ljudi, od katerih je 323 milijonov katoličanov, 162 mil. pravoslavnikov, 223 protestantov, 225 mil. mohamedancev, 820 mil. poganov in 13 in pol milijonov židov.

Če te kača piči.

Letos je mnogo lešnikov in mnogo otrok jih bo iskalo. Pa ne samo pri iskanju lešnikov, tudi drugače ima kača priliko, da vpiči človeka. Kaj napraviti?

Če je zdravnik takoj pri roki, poišči ga nemudoma. Če pa je zdravnik bolj daleč, potem hitro preveži in pretisni vpičeni ud (navadno noga, roka ali prst) nad vpičenim mestom. Nato zareži in centimeter velik križ čez vpičeno mesto in dobro iztisni kri. Ko po nehuje tok krvi, izsrkaj z ustnicami (a ne požri!) še zadnje kapljice krvi iz rane, na katero deni v žganju, vinu, rumu ali v drugem alkoholu namočen obkladek ter pojdi k zdravniku. V 99 od 100 slučajev ne bo imel potem kačji pik nobenih hujših posledic.

Boljševiški indeks.

Indeks je seznam prepovedanih knjig, ki jih katoličan ne sme brati. Zanimivo je, da so tudi boljševiki uvedli takšen seznam prepovedanih knjig. Na indeksu so v prvi vrsti evangeliji, koran (turško sveto pismo) in talmud (judovsko sveto pismo). Potem modroslovna dela raznih mislecev starega in novega veka. Spisi Leva Tolstega so tudi škodljivo berilo. V nekem mestecu so pa prepovedali celo Shakespearea (Šekspirja), slovitega angleškega pisatelja, češ da je preveč meščanski.

Živalska moda.

Najbolj elegantne dame so se zelo zavzele za živalsko modo. Prav zares! Čevlji, klobuki, torbice, jopiči in podobna drobnjav se za take ženske izdeluje le iz kačjih in krokodilovih kož. Povpraševanje po njih je tako veliko, da so samo na otoku Borneo in Javi ubili lansko leto 800 tisoč strupenih kač. Zastran mode je storilo lazi in letos žalostno smrt preko en milijon ameriških krokodilov in aligatorjev. Kače in krokodile loviti je torej prav dobičkanosna obrt.

Drevo, ki žre opice.

Znano je, da se dobe mesojede rastline. Da bi pa rasla kje drevesa, ki žro opice, je skoro neverjetna novost, ki jo je prinesel neki brazilijanski raziskovalec s svojega potovanja po notranosti Guyane (Južna Amerika). Ta drevesa, ki žro živali, izdihavajo po navedbah omenjenega raziskovalca otoheli, oster duh. Gorje bitju, ki se izgubi v njihovo gosto vejevje in pride v dotiko z listi. Listi, ki so precej veliki, se zgrnejo okoli bitja in se odprejo šele čez nekaj dni, da izmečejo kosti svoje žrtve. Na ta način pogine vse polno opic.

Goreči premogovniki.

V dolini Holking (Ohio, Zedinjene države Severne Amerike) divja že pet in štiri deset let podzemeljski ogenj. Ob neki stavki leta 1884. se je vnel v tamošnjem premogovniku vlak, napolnjen z rjavim premogom. Stavkujoči delavci so pustili, da je vlak gorrel. Drugo jutro je prešel ogenj že na premog, nakopičen ob železniškem tiru. Tolažili so se, da bo požar radi pomanjkanja hrane kmalu prenehal. Toda ogenj je smuknil pod zemljo in prešel po ozkih žilah do večjih plasti, tako da divja sedaj že pod ozemljem, večjim kot 20.000 ha. Zaloge, ki so zgorele, se cenijo na 700 milijonov ton. Skušali so na vse možne načine, da bi pogasili ta ogenj, toda ves trud

je bil doslej brezuspešen. Potoke in majhne reke so napeljali na mesto, kjer ogenj divja, a njihova voda se je izpremenila v paro, ki je napravila v zemeljski površini globoke, bljuvalni-kom podobne luknje in po teh luknjah je došel do ognja zrak in z zrakom nova hrana. Odpovedala so tudi kemična sredstva. Celo debele dvojne stene iz opeke, pri katerih se je napolnil vmesni prostor s sajami, niso prav nič pomagale. Ogenj in dim sta proniknila tudi skozi te stene. Danes se vidijo na tej pokrajini povsod le zapuščene hiše, posušena drevesa, katerim je ogenj osmodil korenine, in zijajoče luknje z pooglenelo, kadečo se zemljo. Mesto Straitsville so morali radi požara zapustiti vsi prebivalci, ki so se v zavarovani daljavi naselili v nanovo zgrajenem New Straitsvilleju.

Noetovo barko iščejo.

Mesto Chicago v Zedinjenih državah Severne Amerike namerava poslati posebno ekspedicijo na goro Ararat, ki se nahaja v Mali Aziji, da poišče Noetovo barko. V Chicagu so namreč prepričani, da se da barka še vedno dobiti, kajti zagovorniki omenjene ekspedicije izjavljajo dobesedno: »Če se je Noe po vesoljnem potopu v resnici izkrcal na gori Ararat, potem se njegova barka še vedno nahaja na gori, posebno ker je zrak na gori tako razredčen, da onemogočuje vsako preperevanje, čeprav je minilo od tega že več tisoč letij.« Vsi upajo, da izsledijo omenjeno barko do leta 1933., ko se bo vršila v Chicagu svetovna razstava, na kateri naj bi bila vprav Noetova barka največja privlačna sila. Ladjo namreč nameravajo prepeljati po najkrajši poti z gore Ararat naravnost v Chicago, če jo bodo seveda našli.

Najbolj požrešna žival.

V londonskem živalskem vrtu so se pred kratkim napravili zanimivi poskusi s kroto. Pri tem se je ugotovilo,

da je krota najbolj požrešna žival, kar jih poznamo. Njena žvečila delujejo s tako hitrostjo, da jim oko nikakor ne more slediti. V šestdesetih sekundah zamore krota nič manj ko štiri tisočkrat zamigati s svojimi žvečili.

Če položiš črva pred kroto, opaziš, da je črv nenadoma izginil. Krota ga požre tako bliskovito naglo, da tega oko niti ne opazi. Pri poskusu razločiš pet stopinj: 1. Tu krota — tam črv. 2. Krota zagleda črva. 3. Krota preži nanj. 4. Krota se ne gane. 5. Črv je izginil. Kar se je zgodilo pred četrto in peto točko, lahko odkrije edino le filmska časovna leča. Izračunalo se je, da zagrabi in požre krota črva v teku štiri tisočinke ene sekunde.

Dva lumpa.

Policija v Varšavi, v glavnem mestu poljske republike, je prišla na sled dvema zločincema posebne sorte.

Svoje ovčice prodaja.

V policijskih uradih so nagromadeni kupi spisov, kjer je opisano zločinsko delovanje judovskega duhovnika Mendel-Kestenberga in njegova druga Morica Baskina. Rabin je bil nastavljen v selu Wawerju poleg Varšave. Imel je družino, dohodkov pa malo. Vajen je bil lagodnega življenja. Ko je revščina potrkala na duri njegove družine, se je podli mož lotil nesramne kupčije — z dekleti. Te je zbiral kar iz svoje cerkvene občine ter jih je spravljal s pomočjo omenjenega Baskina v Ameriko. S trgovino s človeškim blagom je dosti zaslužil in celo obogatel. Tedaj je začelo prihajati k rabinu vsak dan večje število lepih deklet. Razkošne pojedine z godbo in plesom so se obhajale na prej mirnem stanovanju. Policija je postala sedaj pozorna in je marsikaj odkrila. Predvsem se ji je čudno zdelo, da je v vasi toliko porok.

Trinajst.

Srčni napad je bil kriv, da je moral inženir Vladimir še pred časom iz tovarne domov.

Doma se je zleknil na divan in se hudoval nad zdravnik, ki ne vedo pomoči. Pozvoni. V stopi dr. Lojze. Edini, ki je s svojo mirno besedo pomirjujoče vplival na Vladimira.

Doktor mirno razklada: Njegov šef v bolnišnici je izvršil z uspehom že 12 operacij na srcu. Doslej ni javnost o tem ničesar zvedela. Te dni pa bo javno predavanje o novem načinu operacije. No, in če se Vladimir odloči, bo prihodnjič izvršil šef nad njim isto operacijo.

Vladimir se smeje v nadi: »Torej bom jaz trinajsti.«

»Si babjeveren?«

»Jaz ne; pa povej moji tašči. Trinajstega ne gre iz hiše, ker se boji, da jo avto povozi ali da ji bo padla opeka na glavo.«

»Sploh ne bom z njo govoril. Pridi k nam in v dveh dneh boš zdrav.« —

»Učenjak, pravi učenjak ta zdravnik. Dvanajst takih bolnikov kot jaz je že ozdravil. Z menoj se mu tudi ne bo ponesrečilo,« je začel Vladimir pri večerji.

Taščo Ano je zbodlo s sedeža:

»Trinajsti boš?! In meni o tem o bene besedice? Si znorel?«

»Jutri grem v sanatorij. V petek bo že operacija.«

»V petek! In veš, kaj je v petek?« Tašča se je napihnila ko puran. »V petek smo 13. februarja. Trinajsta operacija, na petek in na trinajsti dan! To se pravi človeka umoriti,« in je odšumela v svojo sobo.

»Vladja, saj nisem babjeverna,« začne ljubeznivo ženica, »ali vendar, ne bi li odložili operacije materi na ljubo?«

Naslednji dan se je Vladimir preselil v sanatorij. V četrtek zjutraj je pristopil sloveči zdravnik k Vladimirovi postelji: »Sinoči me je rotila postarna gospa, naj bi se izvršila operacija kasneje, ker smo v petek trinajstega. Neumnost, kaj? — Čudno

naključje pa le! Tja do osemnajstih let sem veroval v take reči.«

V petek popoldne so se zbrali v operacijski sobi zdravnik in asistentje. Vladjo so prinesli dobre volje. Čmeren je stopil profesor k doktorju Lojzetu: »Zopet neumnost. Sinoči je bila spet pri meni ona dama v spremstvu neke mlajše. Ta je celo jokala in prosila, naj operacijo odložimo. Vso noč se mi je bledlo. Starejša dama je postala enojka, mlajša pa trojka... Pričnimol!«

Inženir je ležal v omotici na mizi. Profesor je že držal njegovo srce iz razparanih prsi v roki. Naenkrat profesor obstrmi in se začne tresti. Doktor skoči k njemu, mu izvije prijateljevo srce iz roke in z mrzlim potom na čelu srečno dokonča operacijo.

»Oprostite,« se opravičuje pri profesorju, ki se je zbudil pravkar iz omotice, »ne bi bil smel, a bilo je nevarno.«

»Hvala, hvala, prijatelj, rešili ste mojo čast in življenje prijatelju. Jaz nisem mogel več, zmeraj je migljala pred očmi številka 13.«

Prej so se morda v celem letu poročila dva ali trije pari. Zdaj pa je skoro vsak teden po eno ženitovanje. S stvarjo je pa bilo takole:

Moric Baskin se je že več časa obrabčal na poljske judovske izseljence v Ameriki s ponudbami, da bo že on preskrbel potne liste za njihove žene in zaročenke. Izseljenci so kajpada vsi veseli sprejeli ponudbo človekoljubnega prijatelja ter so poslali potrebne listine v domovino. S temi pismi in pooblastili je oni judovski duhovnik obiskoval neveste izseljencev in jim povedal, da jih bo že on spravil v Ameriko, kamor tako srčno hrepene za svojimi izvoljenci. Toda prej pa se morajo, tako jim je Mendel Kestenberg prigovarjal, navidezno poročiti z Baskinom, potem da ne bodo oblastva delala nikakih sitnosti. Dekleta so temu verjela, saj je imel rabin pisma in pooblastila njih zaročencev, in so pristala na navidezno poroko. V judovski cerkvi so se brž zvršile poroke, občinski tajnik Dawrijak, ki je bil tretji ud te čedne bratovščine, je izstavil poročne liste. Izseljeniška oblastva se ni so mogla upirati, da ne bi poročenim ženam dala dovoljenja za izselitev, in tako so nesrečne žrtve popolnoma pravilnim potom in z urejenimi papirji potovale namesto k svojim dragim v — ameriške beznice.

Bajni podzemeljski grad.

Leta 1899. je umrl angleški vojvoda Portlandski. Svojemu dediču, nekemu oddaljenemu bratrancu, je zapustil poleg vojvodskega naslova in sedeža v lordski zbornici, mnogo graščin, krasno palačo v Londonu in lepe dohodke. Novi vojvoda Portlandski, William John Arthur Charles James Cavendish Bentnick je pa podedoval še nekaj drugega po svojem bratrancu: bajen podzemeljski grad.

Prejšnji posestnik je bil velik čudak. Mrzil in črtil je človeško družbo in da ni prišel z njo v dotiko, si je dal napraviti pod zemljo graščino s konjskimi hlevi in krasnim parkom. Tu v tej graščini globoko pod zemljo je tudi živel kot samotar.

Te dneve je postal sin novega lastnika polnoleten. Ob tej priliki se je vršila na tem podzemeljskem posestvu zabava, ki je spominjala na pravljice iz »Tisoč in ene noči«.

Tisoč štiri sto vabljenih gostov se je bilo zbralo na obed v dvorani, koje velikost si lahko predstavljamo že po številu navzočih gostov, sedečih lagodno pri mizah. Pred obedom so se gostje izprehajali po podzemeljskem parku, vršile so se tudi na posebnih podzemeljskih igriščih razne igre v svitu električnih obločnic. Črez dan prihaja dnevna svetloba v te podzemeljske prostore skozi velike zračne rove, ki se skrivajo med grmovjem nadzemeljskega parka.

Gostje so preživeli ves popoldan v tej bajni pokrajini. Najdrznejša domišljija najboljšega pesnika in pisa-

telja pravljic bi ne mogla pričarati tako bajnega sijaja. Gostje so jezdili po parku, peljali so se v kočijah in avtomobilih. Po obedu se je družba razpršila, mladina je šla v plesno dvorano, v kateri je pred leti govoril Chamberlain 5000 glavi množici. Medtem ko se je mladina zabavala s plesom, so se gospodje razgovarjali po raznih kadilnicah, gospe so pa igrale karte v salončkih, od katerih je bil vsak oprem-

ljen z drugobarvnimi tapetami od nežnorožnate do škrlatnordeče barve.

Strokovnjaki trde, da je stalo prejšnjega vojvodo Portlanskega njegovo sovrašstvo do človeštva 75 milijonov funtov (nad 7 milijard lir), toda ti izdatki so le malo zmanjšali njegovo premoženje. Kdorkoli je stopil na to podzemeljsko posestvo, vsak je menil, da se nahaja v čarovnem svetu kake orijentalke pravljice.

Za umnega gospodarja.

Trg kmečkih pridelkov.

Opomba: Spodnje cene veljajo na debelo; po takih cenah prodajajo kmetje svoje blago na eksportnem trgu prekupčevalcem. V nadrobni trgovini so seveda cene višje, a ne bi smele biti višje kot za 20%.

Grozdja pride precej na tržaški trg iz Istre, na goriški trg pa največ iz Brd, in sicer dnevno kakih 10 kvintalov. Grozdje je vrste žlahtnina (Gutedel, chasellas — izgovori šasla), in to bela in rdeča, potem še nekaj grozdja sv. Ane, začenja pa se burgundec in portugalka. Izvoza ni posebnega, ker so važnejši inozemski trgi preplavljeni s francoskim, španskim in portugalskim izbranim namiznim grozdem. Cena na naših trgih je 1.80 do 2.20 lir za kg.

Breskev domačih je na trgu prav malo, največ vrste magdalenke. Cena jim je 2.80 do 3.50 lir za kg.

Hruške: Sedaj je doba vrtolanjk (vilijamovke), katerih pride na goriški trg 10 do 15 kvintalov dnevno. Cena jim je 1.40 do 1.60, drugim pa 60 stot. do 1.20 lir za kg.

Jabolka, lepa; gredo po 1.20 do 1.60 lir za kg.

Češplje so se že začele in na goriškem trgu jih je dnevno že kakih 15 kvintalov po ceni 1.20 do 1.40. Brici jih še ne kupujejo za lupljenje.

Krompir ima ceno 32 do 35 lir za kvintal.

Zelenjava: paradižniki so po 15 do 20, koče (bučice) po 20, kumarice po 10 do 15 stot., fižol v stročju po 1.60 lir za kg.

Ne držite zvezanih telet!

Ni to sicer novost in ne prvič, a tudi ne zadnjič povedano, da slabo dela, kdor svoje mlado tele priveže k jaslom. Krava in bik, obilno mleko in močnata krmila le deloma vplivajo na razvoj teleta, ki mora imeti tudi dovolj zraku in se mora mnogo gibati. Le tako se bodo pljuča in vse telo teleta pravilno razvijala.

Zato pa imejte v svojem hlevu ograjen kot, kamor tele zaprete črez noč, črez dan pa naj skače v ograjenem prostoru kje blizu hiše ali na paši.

Če pa si tako nemaren ali ti ni na noben način mogoče imeti črez dan teleta v ograjenem prostoru izven hleva, potem ga spusti na zrak vsaj pod večer, ko dokončaš svoje dnevno delo. Kot se ti rad vsedeš pred hišo

na hladni večerni zrak, katerega uživaš z globokim dihanjem, tako bo tudi tele rado skakalo na svežem zraku, ki bo povzročil, da bo tele zdravo in ga boš vesel.

Ali boš sadiš breskve?

Mnogo je naših kmetovalcev, ki imajo trden namen saditi breskve. Najceneje prideš do cilja, če sedaj zbiraš kosti od čim manj žlahtnih breskev ter jih že to jesen vsadiš na svoj vrt. Koščice pokri s 3 do 4 prste debelo plastjo zemlje.

Tudi črešnjeve, hruškove, jabolčne in druge divjake si lahko vzgojiš doma, potem jih cepiš z dobro, tebi znano vrsto in imel boš dovolj sadik. Še drugim jih boš lahko prodajal. Poskusi!

Kobilice.

Kdor je čital Bevkovo povest »Črni bratje in sestre«, se je gotovo zgrozil, ko je čital poglavje, kjer je opisan vpad kobilic. Mogoče se je komu že rodila misel, da ne morejo povzročiti kobilice toliko zla in da je opis prečrn.

Opis pa ni prečrn, kajti kobilice so v resnici velika nadloga, samo hvala Bogu je mi ne poznamo v vsej grozoti, če tudi napravijo kobilice vsako leto na tisoče škode samo v Julijski Krajini. Kobilice je namreč po vseh naših senožetih vse polno in požro ravno najbolj sočne travne liste. Letos pravijo ljudje, da je kobilice celo več kot druga leta, posebno po Krasu.

Ljubljanski strokovni list »Kmetovalec« piše v številki od 31. julija t. l., da je letos posebno mnogo kobilic v okolici Ljubljane, kjer delajo velikansko škodo. Doslovno piše »Kmetovalec« sledeče: »Pred kratkim so se pojavile v neposredni bližini Ljubljane, to je na Ižanskem polju velikanske množine kobilic manjše vrste. Niti najstarejši kmetovalci ne pomnijo takih množin. Zato se obeta kmetu, odnosno njegovi živini novo gorje, kajti bati se je, da bodo uničile popolnoma vse. Ti ljudje niso imeli že lansko leto zaradi suše nikake otave. Letos pa, ko je vse tako lepo kazalo, jim bodo kobilice vse uničile in zopet bodo težko prezimili svojo živino. Vsa sreča, da je bilo pri prihodu teh uničevalcev žito že skoraj zrelo, sicer bi bilo po njem«.

Časopisi so tudi poročali, da je priletel oblak kobilic na Korziko, to je na francoski otok, ki leži severozapadno od Sardinije v Sredozemskem morju. Te kobilice so priletele iz Afri-

ke čez Sredozemsko morje. Nadalje so pred mesecem poročali časopisi, da se v francoski Afriki bori 50.000 vojakov proti kobilicam noč in dan. Uničujejo jih s strupenimi plini, z nape-njanjem kosov platna, ob katere za-denejo v letu in padejo potem v spo-daj skopane jarke, kjer jih polivajo s kropom in z jedkimi kislinami. Nada-lje jih uničujejo tudi z žarometi.

Posebno velikanske škode povzro-čajo kobilice v Rusiji in Sprednji Aziji. Leta 1880. so kobilice tako ob-grizle pašnike ob reki Donu, da so bili kot ožgani. Iste leta so kobi-lice ustavile promet na železniški pro-gi blizu mesta Tiflis. V osrednji A ri-ki pa so enkrat opazovali 12 m debel oblak kobilic, ki je bil tako dolg, da je komaj v dveh urah preletel mimo.

Tudi v Evropi so kobilice povzročile že večkrat hude lakote, ker so pojedle vse rastlinstvo, kolikor so ga dobile med čeljusti. Bevkov opis torej ni pre-črn.

Mi, ki živimo v dobi napredka, imo-mo sicer nekoliko tehničnih sredstev proti kobilicam, a vendar ne škodi, če kdaj iskreno molimo: Suše, lakote in vojske, reši nas Gospod. Pod lakoto so vključene tudi kobilice.

Oslabela deteljišča,

posebno lucerne, boš zopet povzdignil in dobil velike količine izborne krme, če jih boš v jeseni izdatno pognojil s tomaževo žlindro, katere raztrosi 6 do 8 kg na vsakih 100 štirijskih metrov zemljišča. Tomaževa žlindra vsebuje poleg fosforne kisline tudi mnogo ap-na, katerega lucerna mnogo potrebuje.

Ali se izplača sejanje pšenice na Koperščini?

Naročnik nam je poslal iz Rabujeza (p. Škofije) naslednji dopis, oziroma članek:

Mnogi dvomijo, ali se izplača seja-nje pšenice ali ne. Gotovo se izplača, a mora biti sejano le izbrano seme, mora biti pognojeno, najrajši z umet-nimi gnojili in če le mogoče, naj se se-je s strojem. Mnogi pravijo, da uspeva pšenica tudi brez gnoja. Res nekaj zraste, a ob mlatvi dobimo prav malo, kar bi spravili v vrečo. Da pa se dajo doseči prav lepi dohodki od pšenice, če se pravilno gnoji, bom pokazal na primeru iz naše občine:

Pri nas je neki kmetič, ki se že skozi več let peča s sejanjem pšenice. Nik-dar pa ni dosegel več kot 8 do 9 kvin-talov zrnja na ha. V letu 1928. je našel 12 kvintalov pšeničnega zrnja na ha, kar pa ni velik dohodek, ker je potro-sil na 5000 m² tudi 3 kvintale umetnih gnojil, in sicer 180 kg superfosfata, 75 kg žveplenokislega amonijaka in 75 kg kalijeve soli. Uspeh je bil pičel, ker je sejal neko staro slabo vrsto. Sejal je s sejalnim strojem (sejalko).

Vse drugače pa je bilo letos: S se-jalnim strojem je posejal na 5400 m² vrsto Gentile rosso, na 2100 m² pa vrsto Mentana. Pognojil je ob setvi s 3 kvintali superfosfata, 1 kvintalom žveplenokislega amonijaka in enim kvintalom kalijeve soli, spomladi pa je dodal v dveh obrokih še 1 kvintal

čilskega solitra. Umetna gnojila so ga stala 288 lir, in sicer:

300 kg superfosfata à 26	78 lir,
100 kg amonijaka	118 lir
100 kg kalijeve soli	72 lir
100 kg čilskega solitra	120 lir

Omlatil je 1150 kg pšeničnega zrnja Gentile rosso in 550 kg Mentana. Gen-tile rosso mu je torej dal 20 kvintalov zrnja na ha, Mentana pa 25. Torej je podvojil, oziroma skoraj potrojil prej-snji pridelek. A kako?

Kot že rečeno, je sejal odbrana se-mena, katere je tudi dobro očistil s či-stilnim strojem. Sejal je s sejalko v vrste, spomladi je pšenico še pobra-nal. Pognojil je z umetnimi gnojili že ob setvi, potem pa še spomladi s či-lskim solitrom.

Dotični kmetič je preizkusil še več drugih vrst pšenice v majhnih porci-jah, a najboje sta se obnesli Gentile rosso in Mentana. Gentile rosso ne pride dosti visoka, ima slamo močno in bolj debelo od drugih ter je veter tako ne poleže. Mentana je bolj niz-ka in ima tudi slamo močno, ter pri-pada k zgodnjim vrstam. Mentana se tudi ne mrvl tako rada kot Ardito, ve-ter ji toliko ne škoduje in tudi vrabci je toliko ne pozobljejo. Enako dobra kot Mentana je tudi Villa Glori, ki je tudi zgodnja.

Kdor želi omenjenih vrst za jesen-sko setev, naj se oglasi pri Popotnem kmetijskem uradu (Cattedra ambulante) v Miljah, kjer se dobi proti mali odškodnini tudi sejalka in čistilni stroj na razpolago.

Poizkus s krompirjem.

V našem poduredništvu v Trstu se je zglasil g. Štefan Babuder, posestnik v Rojanu. Uredniku je povedal, da je napravil letos zanimiv poizkus s krompirjem. Vsadil je posebej same krompirjeve klice, na drugo mesto pa krompir brez klic. Iz klic samih je zrastel mnogo bolj debel krompir ka-kor iz krompirja, ki so mu bile klice obrane. G. Babuder je dal krompir tudi slikati. Njegova želja je, da se kmetje opozorijo, naj ne obirajo krompirjevemu semenu klic, predeh ga sadijo.

Grozdje je tudi za vino.

Predvsem je grozdje sad, prav do-ber, okusen, osvežujoč in zdravilen sad. Zdravniki mnogo priporočajo zdravljenje z grozrdjem.

Poznam pa družino, kjer je otrokom strogo zabranjeno utrgati jagodo groz-dja, četudi ga otroci z velikim pože-le-njem gledajo in če le morejo ukrade-jo. Ko pa ni na trti več grozdja, tem-več vino v kleti, tedaj silijo oče, da tudi otroci vino pijejo.

Poznam drugo družino, kjer ni sed-mim otrokom še nikdar bilo zabranje-no zobati grozdje, kolikor so ga ho-teli. Ker pa lahko otroci napravijo v vinogradu škodo, gre v vinograd z njimi oče ali mati, da jim pokaže, ka-tero grozdje je dobro zrelo in kako se zoblje. Ko še ni vse grozdje zrelo, pri-nesejo domov zrelega grozdja. Otroci res pozobljejo obilo grozdja, zato pa jim ni treba mnogo druge hrane. Pri-hranek na hrani pa je najmanjše do-

bro, mnogo večje dobro je, da se otro-ci ne nauče krasti in hinavčiti ter da svoje starše ljubijo. Zato je veselje pogledati na to družino.

In ti, kaj misliš k temu? Katero dru-žino si boš zbral za zgled?

Kokošja krma.

Naši kmetovalci krmijo navadno kokoši brez pravega premisleka; vr-žejo med kokoši dvakrat na dan ne-koliko zrnja, pa mislijo, da je dovolj.

Če hočeš imeti dobre in zdrave ko-koši, krmi jih trikrat na dan, in sicer zjutraj, opoldne in zvečer pod mrak. Vsakokrat daj na glavo po peščico krmske mešanice, katero pripraviš iz enakih delov otrobov in različnih mok. Moko lahko nadomestiš z ostan-ki kruha ali s kuhanim krompirjem. Če le moreš, dodaj ti mešanici še ne-koliko mesne moke (krmilo, ki se dobi v trgovini), posebno v zimskem času in če so kokoši zaprte, (pred trgat-vijo), ker si v tem slučaju ne morejo same loviti črvov in glist.

Pred vsakim krmljenjem raztresi po dvorišču nekoliko zrnja. Kokoši naj imajo na razpolago tudi dovolj ze-lenjave.

Sežanski trg.

Na trgu v Sežani dne 12. in 22. ju-lija t. l. je bilo na prodaj 1106 glav go-veje živine, 107 telet, 323 konj in 941 prašičkov. Srednja cena goveji živini je bila od 380—430 lir za stot žive teže; teletom do 530 lir mrtve teže; konji po pasmi in lepoti od 1000 do 3000 lir konj. Prašički 5—8 tednov stari od 90—130 lir prašiček. Kupčija je bila srednje dobra. Dobro so se prodale molzne krave in teleta. — Na trgu se prodaja vsakovrstna železnina in kmet. orodje, lesena posoda, ste-klenina, čevlji, usnje, manufaktura, obleka in perilo ter razne druge drob-narije. Prihodnji tržni dnevi se bodo vršili 12. in 22. avgusta ter 12. sep-tembra t. l.

Objave.

»Naš čolnič«.

Eno liro plačamo za vsako naslednjih šte-vilk »Našega čolniča«:

Leto 1923: štev. od 1—12; leto 1924: štev. od 1—10; leto 1925: štev. 2; leto 1926: štev. 10, 11; leto 1927: štev. 3, 4.

Po 60 stotink prodajamo naslednje številke:

Leto 1924: štev. 11, 12; leto 1925: štev. 1, 3—6, 10, 12; leto 1926: štev. 1, 2, 3, 4, 8, 12; leto 1927: štev. 1, 2, 6—12; leto 1928: štev. 1—3, 5—12.

Kdor želi kupiti, oziroma prodati katero iz-med navedenih števil, naj se zglopi pri upravi »Družine«, Gorica, via Mameli 5.

Darovi.

Za Sirotišče sv. Družine: Preč. g. Ivan Re-šič v spomin na nepozabnega očeta 25 L, p. n. gg. L. Lukežič 15 L, Ksist Hrovatin 15 L, Dr. Fr. Gabersček 15 L, prof. Fr. Sivec letnino 10 L, č. g. Ivan Leban 50 L, Vinko Štanta 10 L, posojilnica v Šempolaju 50 L, Ljudska poso-jilnica v Prvačini 100 L. — Srčna hvala!

Kakor poje vsak nam godec gre ljubezen skoz želodec. Ženka, čuj, moža nasvete: kuhaj večkrat »PEKATETE«!

Vidrih Franc.

Tisti mož iz Vipavske doline, ki se je spomladi 1928. zglasil v župnem uradu v Avberu zastran pokojnine, naj ve, da je njegova zadeva rešena. Naj se zglašuje pri finančni intendantu v Gorici za izplačilo, in sicer pri zakladnem oddelku.

»Ljubljana v jeseni«.

Program kmetijskega oddelka jesenske prireditve Ljubljanskega velesejma »Ljubljana v jeseni«.

1. Mlekarski sejm obsega prodajo sira, masla in drugih izdelkov, obsega pa tudi propagando za mlekopitje, ki se po drugih krajih čimdalje bolj širi in ki zasluži, da ga tudi pri nas vpeljujemo, ne le iz ozirov na zdravstvo, ampak tudi iz splošno gospodarskih ozirov s posebnim pogledom na napredek naše živinoreje. Na sejmu se bo prodajal sir na debelo in na drobno, ravnotako tudi mlečni izdelki.

2. Vinski sejm bo obsegal prodajo vina, in sicer namiznega, ki se bo točilo v sodčkih in buteljskega. Vinski sejm bo nudil obiskovalcem priliko, da se pouče o kakovosti raznih domačih vin najenostavnejšim potom. Na sejmu bodo zastopana vina iz najboljših dolenskih in štajerskih vinskih gor. Vina se bodo

za poskušnjo točila v malih kozarcih. Kupčija na debelo se bo lahko sklepala na licu mesta.

3. Sejm za med. Čebelarji bodo postavili na trg svoje letošnje pridečke in bo dana vsakemu prilika, da se o pravem času preskrbi s potrebno količino tega božjega daru, ki igra tako važno vlogo pri naši prehrani zlasti z zdravstvenega stališča. Med in mleko sta bila v davskih časih visoko cenjena pridelka, ki pridobivata danes zopet čim dalje bolj na svoji vrednosti in veljavi.

4. Sejm za kmetijske stroje in gospodarsko orodje. Ta del sejma bo obsegal različne stroje, ki jih rabimo danes za obratovanje poljedelstva, mlekarstva, vinarstva in drugih gospodarskih panog. Na sejmu se bo lahko izbiralo in kupilo stroje za potrebe posameznih gospodarjev, pa tudi za potrebe podružnic in drugih gospodarskih organizacij. Stroji bodo na mestu tudi obratovali, da se prepričajo zainteresirani o delazmožnosti strojev in pouče o njih sestavi.

Lanskoletna vrtnarska razstava na Pokrajinski razstavi v Ljubljani je vzbujala vesplošno zanimanje in občudovanje. Doseženi moralni uspeh je napotil upravo Ljubljanskega velesejma, da je stopila v stike z najuglednejšimi ljubljanskimi vrtnarji v svrhu dogovora za prireditev IV. vrtnarske razstave.

mladoletni varovanec. Vendar odredi lahko okrožna sodnija (tribunal) na zahtevo varuha, da se sedež družinskega sveta prenese v okoliš okrajnega sodišča (preture), v katerem varuh biva.

Nadalje so člani družinskega sveta:

1. štiri svetovalci;
2. varuh;
3. sovaruh.

Ko doseže varovanec 16 let, lahko prisostvuje sejam družinskega sveta, vendar pa nima odločujočega glasu.

Kdo so svetovalci družinskega sveta?

Po zakonu so svetovalci družinskega sveta:

1. stari oče in stara mati;
2. pravi bratje in prave sestre;
3. strici in tete.

Najprej pridejo na vrsto stari oče in stara mati, potem bratje in sestre itd., pri enakosti sorodništva odločuje starost. Če mladoletnik nima imenovanih najbližjih sorodnikov ali če jih nima v zadostnem številu, mora okrajni sodnik izbrati svetovalce za družinski svet izmed drugih sorodnikov ali pa izmed oseb, ki so z mladoletnikom v svaštvu.

Če pa nima mladoletnik sploh sorodnikov, izbere sodnik (pretor) za svetovalce ljudi, ki so z njegovimi starši živeli v prijateljstvu.

Osebe, ki so bile pozvane v družinski svet, morajo osebno zahajati k sejam družinskega sveta. Če kdo neopravičeno izostane, mora plačati 50 lir kazni.

Če pa član družinskega sveta večkrat neopravičeno izostane od sej, mora sodnik imenovati drugega svetovalca; odstavljeni svetovalec se pa naznani državnemu pravdnistvu; v tem slučaju mora odstavljeni svetovalec plačati po sodnijski razsodbi do 500 lir kazni.

Kdo sestavlja družinski svet?

Družinski svet sestavi pristojni sodnik (pretor), kakor hitro je potrebno varuštvo.

Zato morajo opozoriti sodnika, da je treba nekemu imenovati varuha:

1. občinski urad, ki izve, da je umrla oseba, ki je zapustila mladoletne otroke;

2. varuh, ki ga je imenoval roditelj;

3. sorodniki, ki so po zakonu člani družinskega sveta. Če imenovane osebe ne prijavijo sodniku, da je treba nekemu imenovati varuha, so odgovorne za vso morebitno škodo, ki bi vsled tega nastala za mladoletnika.

(Nadaljevanje na str. 15.)

Nove postave.

Varuhov namestnik. (Protutor).

Zadnjič smo razložili ustanovo varuštva (tutele). Razložili smo predvsem, kdo lahko imenuje varuha (tutorja). Italijanski državljanski zakon pa pozna poleg varuha tudi sovaruha (protutorja).

Kaj je protutor?

Protutor je varuhov namestnik. On zastopa mladoletnega v vseh slučajih, ko se njegova korist križa z varuhovo koristjo. Tako zastopa sovaruh mladoletnega n. pr. v slučaju, ko je treba pregledati varuhov račun.

Kdo imenuje sovaruha?

Sovaruha lahko imenuje oseba, ki je opravičena imenovati tudi varuha. Sovaruha lahko imenuješ pred notarjem ali v testamentu. Če nisi postavil varuha pred notarjem ali v testamentu, ga imenuje družinski svet.

Če je družinski svet pozvan, da imenuje varuha in sovaruha, mora prej imenovati varuha in koj za tem sovaruha.

Varuh ne more voditi varuštva, če ni še bil imenovan sovaruh in v tem slučaju mora varuh poskrbeti, da se brez odloga imenuje sovaruh. Če se varuh temu protivi, se lahko odstavi in je odgovoren tudi za vsako škodo, ki bi medtem nastala.

Če ni bil varuh imenovan ali če je varuh varuštvo odložil, mora sovaruh poskrbeti, da se čimprej imenuje varuh. Dokler ni imenovan novi varuh, zastopa sovaruh varovanca; v tem slučaju sme sovaruh ukreniti vse, kar je neobhodno potrebno in kar se ne da odložiti.

Če je bil imenovan novi varuh, preneha tudi služba sovaruha; družinski svet pa lahko ponovno izvoli za sovaruha bivšega sovaruha.

Popravek.

V drugem članku o nujnem deležu, ki je bil priobčen v št. 19. »Novega lista«, smo pomotoma navedli, da je bila uvedena pravica do nujnega deleža v avstrijskem zakonu l. 1916. Omenjenega leta ni bila pravica do nujnega deleža v avstrijskem zakonu še na novo uvedena, pač pa je bila takrat bistveno na novo urejena.

Družinski svet.

(Consiglio di famiglia.)

V zadnjih člankih smo večkrat omenili družinski svet. Zato je potrebno, da natančno pojasnimo to važno ustanovo italijanskega državljanskega zakona.

Kaj je družinski svet?

Družinski svet je skupina oseb, ki vrši nekako nadzorstvo nad varuhom in odločuje v vseh važnih zadevah, ki se tičejo varovanca.

Ko se komu postavi varuh, se ustanovi tudi družinski svet, ki vrši svojo službo, dokler traja varuštvo.

Kdo tvori družinski svet?

Predsednik in sklicatelj družinskega sveta je pristojni pretor, to je okrajni sodnik. Sedež družinskega sveta je pri okr. sodniji, v katere okolišu biva

Zahvala

zavarovalnici „L' UNION“ in g. Avgustu Ravniku v Gorici, Via Barzellini N. 2, za najboljše cenjeno in takoj izplačano odškodnino mojega pogorelega poslopja. Priporočam najtopleje zavarovalnico „L'Union.“

Leopold Živec, Velike Žablje 33

Kdaj mora sodnik (pretor) sklicati družinski svet?

Okrajni sodnik mora sklicati družinski svet, če to zahteva:

1. varuh; 2. sovaruh; 3. skrbnik (kurator); 4. dva svetovalca; 5. vsakteri, ki ima opravičen razlog in interes. Okrajni sodnik pa lahko skliče družinski svet tudi uradno. Sklicanje pa lahko odredi tudi državni pravdnik, posebno če to zahtevajo člani družinskega sveta.

Kdaj so sklepi družinskega sveta veljavni?

Sklepi družinskega sveta so veljavni le tedaj, ko so bili na sejo vabljeni vsi člani družinskega sveta in če so bili pri seji navzoči poleg okrajnega sodnika še trije člani.

Družinski svet sklepa veljavno z absolutno večino glasov. Pri enakosti glasov, je merodajen glas okrajnega sodnika.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje št. 134: Ali se nahaja v Trstu hišalni zavod? Je li samo za Trst ali za celo tržaško provinco? Kakšne osebe se sprejmejo, za koliko časa in po kakšnih pogojih? Kje je treba vložiti prošnjo in katere priloge?

Odgovor: Zavod se imenuje: Istituto generale di poveri. Svoj sedež ima v via del Istituto št. 29. Sprejemajo se brezplačno tisti, ki so bivali najmanj 5 let v tržaški občini, drugi plačajo 250 lir na mesec. Prošnjo je treba nasloviti na: Congregazione di carità, via del Istituto 29. (Prošenj je veliko nerešenih. Kdor plača, je verjetno, da ga sprejmejo.) Prošnji je treba priložiti: krstni list; izpričevalo o lepem vedenju; kazenski izvleček; zdravniško spričevalo, da nima prosilec nalezljive bolezni in ne bolezni na očeh; družinski list in ubožni list (kdor plača, ga neobhodno ne potrebuje).

Vprašanje št. 135: Ali bi lahko potrosil nekoliko solitra trtam, ker mislim vinograd oplesti. Koliko naj ga denem?

Odgovor: Sedaj nič, ker bi trte začele bujno rasti in bi les do jeseni ne dozorel. Za čilski soliter je prepozno, pač pa lahko gnojite s solitrom (tudi Vam svetujemo!) spomladi. K 10 trtam v vinogradu dajte 25 dkg čilskega solitra.

Vprašanje št. 136: Ali lahko sedaj, ko posušim otavo na senožeti, potrosim nekoliko čilskega solitra?

Odgovor: Če pokosite avgusta ali najpozneje v prvi polovici septembra in ker se nahajate v ne premrzlem delu dežele, še vedno lahko potrosite čilski soliter na senožet. Potrosite na vsakih 100 m² po pol kg dobro zdrobljenega čilskega solitra, najbolje neposredno pred dežjem ali v dežju. Če bo vreme količkaj ugodno, boste dobili še dobro drugo otavo ali obilno jesensko pašo.

Vprašanje št. 137: Na spomlad so orehi dobro ozeleneli, sedaj pa so se začeli starejši sušiti in imajo tu pa tam še kakšno vejo zeleno. Kaj je temu vzrok in ali bi jih bilo dobro oklestiti in kdaj?

Odgovor: Vzrok tiči skoraj gotovo v hudem zimskem mrazu, vsled katerega se bodo drevesa sušila še par let, ker so v mrazu pač oslabela. Z drevesi je namreč tako kot z ljudmi: če človek enkrat dobro premrzne, lahko ostane še leta in leta živ, a ni nikdar več popolnoma zdrav.

Proti koncu prihodnje zime obžagajte bolesne orehe, a pazite, da rane dobro zamaže-

te s cepilnim voskom. Potem pa drevesom dobro pognojite, kot lahko čitate v knjigi »Sadjarstvo«, katero je izdala lamsko leto Goriska Mohorjeva družba.

Vprašanje št. 138: Domače zavarovalnice nočejo zavarovati pri stavbah samo zgorljivih delov in enega metra zgornjega zidu, temveč hočejo zavarovati celo stavbo, to je tudi vse zide, četudi pri požaru spodnji zid skoraj vedno ostane nedotaknjen. Neka inozemska zavarovalnica zavaruje pa tudi samo zgorljive dele in en meter zgornjega zidu. Ali so v tem oziru kakšni zakonski predpisi?

Odgovor: O kakšnih zakonskih predpisih nam v tem oziru ni nič znanega. Zavarovalnice so zasebna podjetja, ki zavarujejo po takih pogojih, kot hočejo, samo da so pogoji odobreni od oblasti. Vi pa se tudi zavarujete, kjer hočete, ker je to popolnoma Vaša zasebna zadeva. V splošnem pa domače zavarovalnice res nimajo vpeljanega zavarovanja le za zgorljive dele stavbe.

Vprašanje št. 139: S kakšnim umetnim gnojilom in koliko bi pognojil sedaj preorano pšenično strnišče, katerega sem obsejal z repnim semenom? Zemlja je bolj peščena in ni bila že dve leti nič gnojena.

Odgovor: Dovolj slabo od Vas, da peščene zemlje skozi dve leti prav nič ne gnojite in sejete tudi pšenico brez gnoja. Ali niste srečali v »Novem listu« nikdar navodil, kako gnojimo strnišni repi? Sedaj ne morete drugega, kot raztrositi pred dežjem na vsakih 100 m² po tri četrt kg čilskega solitra.

Vprašanje št. 140: Ali sme davčna izterjevalnica že 19., to je prvi dan po zapadlosti obsej roka računati kazen po 6%?

Odgovor: Seveda je upravičena, ker rok za plačevanje davkov zapade 18. v mesecu.

ZDRAVNIK

Dr. L. SIMONITI

bivši asistent goriške bolnišnice

sprejema

vsak dan od 10 — 12 in od 3 — 5.

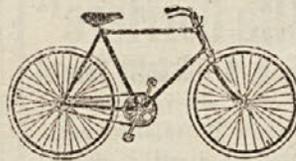
GORICA

Piazza Vittoria 22/II (Travnik)

Josip Kerševani, Gorica

Piazza Cavour št. 9

Zaloga šivalnih strojev, dvokoles, gramofonov, samokresov, pušk in vseh nadomestnih delov imenovanih predmetov.

Mehanična delavnica
Gorica - Piazza Cavour št. 5

Bencin „Lampo“

Telefon št. 415. — — — Brzjavke: KERSEVANI, GORIZIA. CICLI E MACCHINE

„Al buon mercato“

TRST — Via Arcata 16 — TRST

Velika zaloga moških in deških oblek. — Izbera najnovejših flanelastih hlač, delavskih oblek in posameznih hlač in jopičev.

Govorimo slovenski. Cene zelo ugodne.

Darovi za birmo

izredno nizke cene,
velika izbira samo v

ZLATARNI F. BUDA
TRST - Corso Garibaldi 35

Tvornica tehtnic, uteži in mer Giuseppe Florenc & C.o

TRST, via Vidali 9, tel. 84-03

z veliko izbero uteži, mer in tehtnic oblastveno odobrenih iz domačih in inozemskih tvornic.

Popravljamo najrazličnejše tehtnice po zelo nizkih cenah. Za dobo popravila damo tehtnice in uteži na razpolago brezplačno.

Likvidacija

poletnega blaga:

SVILE, GAMINA, SVILENE-GAPLATNA, PLETENIN itd.

Po zelo nižanih cenah,

GORICA, piazza della Vittoria št 11.
Giov. Felberbaum

Tvrška Teod. Hribar - Gorica

CORSO G. VERDI št. 32

priporoča svojim starim odjemalcem domače in inozemsko blago vseh vrst, posebno veliko izbero črnega sukna za čast. duhovščino in platno znanih tovarn Regenhart & Raymann za cerkvene prte.

Perilo za neveste od najnavadnejših do najfinejših vrst in vse potrebno za njihovo popolno opremo.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Valuta — tuji denar.

Dne 14. avgusta si dal ali dobil za:

1 dolar	19.07	19.07	19.07	19.07
1 angl. funt	92.78	92.78	92.78	92.78
100 dinarjev	33.59	33.59	33.59	33.59
100 šilingov (avstr.)	269.58	269.58	269.58	269.58
100 čeških kron	56.59	56.59	56.59	56.59
100 nemških mark	455.57	455.57	455.57	455.57
100 švic. frankov	368.—	368.—	368.—	368.—
100 franc. frankov	74.92	74.92	74.92	74.92
100 belg. frankov	265.75	265.75	265.75	265.75
Beneške obveznice	72.65	72.65	72.65	72.65
»Consolidato«	79.75	79.75	79.75	79.75

Loterijske številke

dne 10. avgusta 1929.

Bari	10	84	29	16	27
Florenca	55	82	76	46	13
Milan	59	87	71	72	24
Neapelj	73	29	11	83	19
Palermo	67	88	5	71	60
Rim	81	35	57	64	34
Turin	70	75	33	43	8
Benetke	32	3	25	76	9

Semnji v prihodnjem tednu.

Nedelja, 18. avgusta: Sovinjak, Črna in Vrh pri Buzetu, Draguč, Moščenice.

Ponedeljek, 19. avgusta: Motovun.

Torek, 20. avgusta: Svetivinčenat, Bazovica, Vipava, Funtana.

Četrtek, 22. avgusta: Sežana, Štanjel.

Sobota, 24. avgusta: Postojna, Bojunc, Zminj, Roč, Gorica.

Zobozdravniški ambulatorij

TRST - - Via delle Sette Fontane 6.

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčkom. Našim ljudem z dežele poseben popust za potne stroške. Govori se slovenski. — Delo zajamčeno! — Odprto od 9.—13. in od 15.—19. Ob nedeljah od 10.—12.

Ljubljanski velesejm.

IV. prireditelj »Ljubljana v jeseni«
od 31. avgusta do 9. septembra 1929.

Splošni velesejm. — Posebne razstave: Poljedelski stroji, sirarstvo in mlekarstvo, vinarstvo, mizarstvo, radio, zdravstvo, umetnostna domača obrt, razstava plemenskih konj. Razstava društva »Zoo«. Zadržna razstava. — Na jugosl. železnicah 50%, na italijanskih 30% popusta. Legitimacije za poset dinarjev 30.— ali 11 lir se dobijo pri *Pubblicità G. Cehovin, Trst, viale XX Settembre 65/1* Telefon N. 83-34. Jugoslov. vizum stane samo 20 papirnatih Din.

Dott. GIUS. COMEL

specialist za bolezni v
ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah. Sprejema od 9-11 predp. in od 3-4 pop. Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

Odgovorni urednik: dr. Engelbert Besednjak.

Tiskala Katoliška tiskarna v Gorici
Riva Piazzutta štev. 18.

Mali oglasi.

Vsaka beseda stane 50 stot., debelo tiskana 1 liro. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Če je navedeno posebno geslo, pošljite ponudbe ali odgovore v zaprtem ovitku, na katerem je navedeno geslo.

Gostilno oddana v najem na prometnem kraju blizu mesnice. Naslov pove uprava

Krasno posestvo, četrta ure od kolodvoza v Poljčanah na Štajerskem, obstoječe iz vile s petimi sobami in kuhinje. Dve sobi sta popolnoma opremljeni, kuhinja je opremljena z vso posodo. Hlevi, gospodarsko poslopje, betonirana shramba, nekaj njiv in travnikov, 35 ha gozda, ki je nekaj sekan za ceno Lit. 100.000. — Ponudbe na Desnica, Poljčane, Štajersko, Jugoslavija.

Oglase za vse italijanske, jugoslovanske, avstrijske in druge inozemske liste sprejema oglasni zavod G. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34. Nabira tudi oglase za »Novi list« in »Istarski list«.

Krone, srebro in zlato, kakor tudi staro zlato kupujem vedno po najvišjih cenah. Vsa popravila kar najhitreje. — Birmska, poročna in krstna darila. — *Moderna zlatarna, Corso Verdi štev. 13* (Gorica, nasproti novemu Zelenjadnemu trgu).

Pohištvo nudi širom naše dežele znana industrija pohištva, Štefan Gomišček, Solkan 280. Tu je velika izbira oprave iz trdega lesa po najnižjih cenah. Ne zamudite prilike!

Tropinovec pristni, dobite vedno v vsaki množini pri »Zadržni žganjekuhi« v Dornbergu.

Domača vina, namizna in sortirana, oddaja po ugodnih cenah Kmetijsko društvo v Vipavi (Vipacco). Podružnica v Idriji.

Upravo hiš v mestu in okolici sprejme po ugodnih pogojih uprava hiš J. Čehovin, Trst, Ventisettebre 65, Tel. 83—34.

Meblirano sobo v Gorici oddam v najem. Naslov pove uprava.

Grozdne mline, stiskalnice, slamoreznice in vse druge kmetijske stroje svetovno znane tvrdke Mayfarth, kakor tudi dvokolesa in šivalne stroje prodaja po zelo nizkih cenah Franc Saunig, Gorica, via Carducci 25.

Pozor, Zaloga vina, Gorica, via Formica 1 (tik Korna) prodaja bela in črna vina kakor tudi lastni pridelek kraškega terana po najugodnejših cenah. Pirec Josip, naslednik Vinarske zveze.

Razprodam kakih 20 slamoreznic Mayfarth po zelo znižanih cenah. M. Križe, Postojna.

Kupujem prage, bukove, hrastove in dobove, izgotovljene ali pa tudi sam prevzamem sekanje. Naslov pove uprava.

Ljubiteljem krasnih perzijskih ciklamnov sporočam, da so mi dospeli gomolji (čebule) ciklamnov v sortiranih barvah. Sadi se zdaj. — *Just Ušaj* (Vinoagraria), Gorica.

Patentirane ročne in vrtilne mlatilnice sistema »Leitnersohn«, ki se lahko rabijo tudi na pogon s konjem (Göpel), prodaja Virgilio Bombig, Piazza Vittoria, Gorica, trgovina z železnino.

Posestvo v bližini Trsta, obstoječe iz hiše z električno razsvetljavo, 7 ha gozda, travnikov, njiv, se proda radi selitve. Naslov pri upravi.

Trgovski pomočnik išče službe. Naslov pri upravi pod »Pomočnik«.

Dijakom, dvema, nudim hrano in stanovanje po ugodnih pogojih. Schürzl, Trst, via Udine 26.

Iščem služkinjo, staro 30—40 let, pošteno in ki zna gospodinjiti in kuhati. Sama gospodinja. Nastop takoj. Anton Beltram, trgovec, Vrhpolje pri Vipavi.

Naročite se na mesečnik „Družino“!

NOVA GORICA, Koren (Piazza E. d'Amicis) štev. 1
trgovina čevljev domačega in tvorniškega izdelka najrazličnejših vrst
Trpežno blago po najnižjih cenah. Prepričajte se sami! GREGORIČ & URŠIČ

Gostilna „Alle Corriere“

v Trstu via Romagna N. 4 (tik Caffè Fabris)
Domača kuhinja. Izborna vipavsko in istrsko vino ter kraški teran. Postajališče potn. avtomobilov in shajališče ljudi z dežele.
Uljudno se priporočata
STRANCAR in PERIC

Prva Kmečka gosp. zadruga v Selu na Vipavskem, p. Cernizza-Goriziana, ima v zalogi
VEČ HEKTOLITROV
PRVOVRSTNEGA BELEGA VINA
po znižani ceni.

Na zahtevo se pošlje odjemalcem tudi na dom. Priporočamo se za običlen obisk.

NOVI list

1929 C 134/1929

070 (450.36=183.6)

Zobni zdravnik dr. Robert Hlavaty

sprejema
od 9. do 13. in od 16. do 19. ure

v TRSTU
via S. Lazzaro št. 23-II.
Ob sredah in sobotah ordinira
v POSTOJNI

ZDRAVNICA

dr. VILMA DOMINCO,

bivša asistentinja kr. klinike za porodništvo in ženske bolezni v Florenci

sprejema

od 10. - 12. in 15. - 16. ure
GORICA, Corso Vitt. Em. III. štev. 59.